

Polletni poslovni rezultati SOZD Iskra

Osnovne značilnosti gospodarskih razmer so bile v letošnjem prvem polletju v kratkem naslednje: izredno visoke cene, ki so bile prenešene že iz preteklega leta in so v letošnjih mesecih še naraščale, pomanjkanje kvalitetnih repromaterialov, pomanjkanje tako deviznih kot dinarskih sredstev ter visoke obresti za kredite ob močni zadolženosti gospodarstva. V spletu teh neugodnih gibanj je moč gospodarstva pešala, kar se je ob polletnem obračunu pokazalo ob premajhnem porastu industrijske proizvodnje, v prenizkem izvozu glede na devizne potrebe in v povečanju izgub.

Tudi v SOZD Iskra so bili polletni rezultati pod pričakovanimi, saj prav tako kot v ostalem gospodarstvu, tudi v Iskri tako proizvodnja kot izvoz nista dosegla planiranih rasti. Vendar pa je bil v Iskri dosežen po mesecih naraščajoči trend, kar je do polletja privedlo do boljših proizvodnih in izvoznih rezultatov, kot so bili izkazani ob trimesečju. Hkrati je bil ob polletju v SOZD Iskra izkazan tudi dokaj ugoden porast akumulacije, vendar pa so predvsem zaradi cenovnih neskladij zašle nekatere organizacije v poslovne težave, kar je privedlo tudi do večjih izgub.

Industrijska proizvodnja je ob polletju v SOZD Iskra dosegla vrednost 16,86 mrd din po stalnih cenah iz leta 1980, kar pomeni 44,3 % letnega plana proizvodnje oziroma 22,9 % porast glede na lansko prvo polletje, medtem ko je bil ob trimesečju zabeležen le 12,6 % porast glede na enako obdobje lani.

Mesečni porast proizvodnje se je v Iskri povečeval, medtem ko je rast celotne slovenske industrije po podatkih Zavoda za statistiko SRS po mesecih nazadovala, tako da je bil v celotnem letošnjem polletju dosežen le še 2,7 % porast glede na lansko isto obdobje. Pri tem je po istih podatkih Iskra izkazovala porast za 8,3 %, vsa slovenska elektroindustrija pa 10,6 %.

Pri prodaji so se odrazile vse težave, ki so pestile proizvodnjo. Pri tem je bila izvozna dejavnost seveda mnogo bolj prizadeta, ker zaradi slabe kvalitete repromaterialov izdelki le s težavo dosegajo kakovostni nivo, ki ga terjajo kriteriji zunanjega trga.

Zaradi deviznih potreb je bil izvoz močno usmerjen na konvertibilni trg, pri čemer je prišlo do večjega izpada izvoza v dežele SEV. Celotni slovenski izvoz blaga se je v prvi polovici tega

leta povečal za 4 %, od tega konvertibilni izvoz za 13 %. S tem je Slovenija povečala delež konvertibilnega izvoza v skupnem izvozu na 57 %, kar močno presega jugoslovansko povprečje, saj je odpadlo pri celotnem jugoslovanskem gospodarstvu na konvertibilni izvoz le 38 % vsega izvoza.

To pa je glede na prezadolžitev naše države in uvozno odvisnost jugoslovanskega gospodarstva od konvertibilnega trga občutno premalo.

Iskra je v celoti izvozila za 105,8 mio dolarjev blaga in se je s tem uvrstila med 5 največjih jugoslovanskih izvoznikov. Glede na lansko polletje se je izvoz povečal za 10,8 %, od tega konvertibilni izvoz za 21,4 %. S tem je bilo realizirano 40 % letnega plana in 44,8 % plana konvertibilnega izvoza. Konvertibilni izvoz je znašal 81,9 mio dolarjev, njegova udeležba v celotnem izvozu pa je znašala 77,5 % (ob lanskem polletju 70,7 %).

Ob padcu izvoza na klirinško področje je konvertibilni izvoz potekal dokaj ugodno, kljub temu pa ne zagotavlja dovolj deviz za uvoz repromateriala in za pokrivanje ostalih obveznosti. Razpolagalna pravica do deviz,

ustvarjenih z lastnim konvertibilnim izvozom, znaša 45,9 %, kar je za uspešno poslovanje občutno premalo.

Uvozne možnosti so bile v prvem polletju letos zelo skromne, saj je bilo v Jugoslaviji ponovno doseženo delno izboljšanje devizne bilance, vendar predvsem na račun omejevanja uvoza. Te omejitve so se odrazile v posameznih predelih Jugoslavije različno, za Slovenijo so pomenile za 5 % nižji uvoz, kot je bil dosežen v lanskem prvem polletju. Omejitve so prizadele predvsem uvoz opreme, vendar pa je bil tudi uvoz repromateriala prenizek.

Iskra je uvozila za 47,2 mio dolarjev repromateriala oz. za 4,1 % več kot v lanskem polletju in za slabe 3 mio dolarjev opreme. Plan uvoza repromateriala je bil dosežen z 38,8 %, plan uvoza opreme pa le z 10,8 %. Iz konvertibilnih tržišč je bilo uvoženo za 41,8 mio dolarjev, kar predstavlja 88,6 % vsega uvoženega repromateriala. Odstotek konvertibilnega uvoza ostaja tako enak, kot je bil ob lanskem polletju, vendar pa je bilo pokritje konvertibilnega uvoza s konvertibilnim izvozom letos nekoliko boljše zaradi večjega konvertibilnega izvoza.

Tako prodaja kot nabava na domačem trgu sta v celotni Iskri zavzeli vrednostno zelo močan obseg. Domača prodaja izven SOZD Iskra se je povečala za 73,1 % in je dosegla vrednost 22,04 mrd din, domača nabava pa se je povečala za 86,6 % in je dosegla vrednost 10,33 mrd din, pri čemer pa je potrebno na obeh straneh (Nadaljevanje na 2. strani)

DO KIBERNETIKA

Zasedanje delavskega sveta DO

Delegati DS so na zadnji seji pred kolektivnim dopustom obravnavali rezultate polletnega gospodarjenja, zasnove plana proizvodnje, aktivnost za pripojitev TOZD Tovarne elektronskih instrumentov ter se seznanili z ugotovitvami o pregledu varnostnega načrta.

Ko je ocenjeval rezultate poslovanja je glavni direktor Peter Kobal povedal, da je skupna proizvodnja dosežena z 102,3 %, celotni prihodek z 99,2 % porabljena sredstva 107,00 %, dohodek 84,7 %, čisti dohodek 83,99, osebni dohodki 104,4 % in sredstva za sklade 32,2 %. Rentabilnost poslovanja je vse nižja zaradi izredno hitrega naraščanja cen in prodajnih pogojev.

Za izboljšanje stanja bi morali več napraviti za racionalno poslovanje z materialom in boljsem koriščenju delovnega časa s tem pa tudi strojne opreme. Če tega ne bo, grozi nekaterim TOZD (predvsem Stikala, Merilne naprave in Vega) izguba ob koncu leta. Odgovorni delavci bodo morali pripraviti in izvajati poseben program ukrepov.

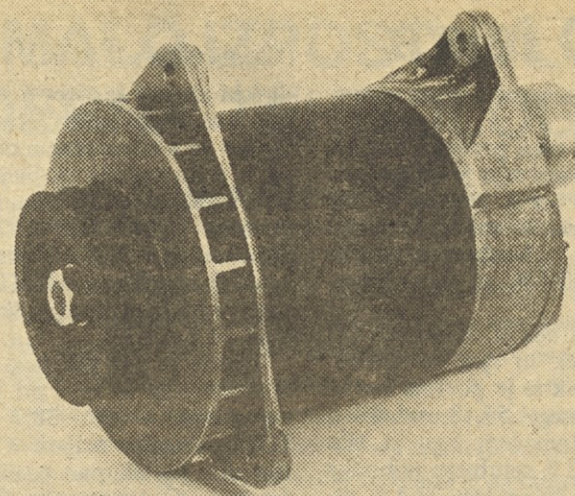
Predlog plana za leto 1985 predvideva 5 % povečanje fizični obseg proizvodnje in 0,6 % povečano stopnjo zaposlovanja predvsem strokovnih delavcev. V planu je potrebno podati večji poudarek prodajni aktivnosti in gospodarjenju z denarjem, predvsem z devizami. Letni plan bo sprejet v decembru tega leta.

Delavski svet je z imenovanjem komisije za izvedbo pripojitve TOZD Tovarne elektronskih instrumentov Horjul v sestavo Kibernetike skladno s predlogom za razrešitev problematike DO Elektrozveze in združevanje programa v Iskri.

Iz sklepov izhaja, da bo do izvedbe referendum (po predlogu 22. 11. 1984) morali pristojni organi SOZD zagotoviti Elektronični Horjul sredstva, da se Elektronični zagotovi vsaj takšna stopnja likvidnosti (dinarska in devizna) kot jo imajo druge TOZD v Kibernetiki, da se v Kibernetiki oprosti obveznosti do razreševanja problemov Elektrozvez za dobo treh let ter da se v TOZD Tovarni elektronskih instrumentov vključijo delavci delovne skupnosti, ki delajo na lokaciji Horjul.

DS se je seznanil tudi z ugotovitvami, ki jih je sekretariat za notranje zadeve podal skupščini občini Kranj in določil rok za odpravo pomanjkljivosti do 30. 9. 1984.

Nace Pavlin

Posnetek prikazuje eno izmed novosti iz TOZD Institut za avtoelektriko - brezkontaktni alternator AAT, ki ga bo avtomobilska industrija gotovo s pridom uporabila.

Osebni dohodki ob polletni izgubi ali ob nelikvidnosti

Osebnne dohodke v temeljni organizaciji, ki izkazuje v periodičnem obračunu za prvo polletje izgubo, oziroma v temeljni organizaciji, ki ima neporavnane zapadle obveznosti, omejujejo Zakon o zajamčenem osebnem dohodku v organizacijah združenega dela, ki poslujejo z izgubo (Uradni list SRS št. 7/82) oziroma Zakon o začasnih prepovedi razpolaganja z delom sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v letu 1984 (Uradni list SFRJ št. 20/84) z ustreznim pravilnikom (Uradni list SFRJ št. 25/84).

Osebni dohodki ob izgubi pri obračunu za prvo polletje 1984

Temeljna organizacija, ki ugotovi v periodičnem obračunu za prvo polletje izgube, sme od dneva, ko poteče rok predpisan za predložitev periodičnega obračuna, do dneva, ko začne poslovati brez izgube, izplačevati akontacije osebnih dohodkov, določene s samoupravnim splošnim aktom o delitvi sredstev za osebne dohodke in v skladu z zakonom o zajamčenem osebnem dohodku. Na splošno torej take temeljne organizacije lahko izplačajo akontacije osebnih dohodkov do zneska povprečnega osebnega dohodka izplačanega na delavca v prejšnjem obračunskem obdobju (v prvem trimesečju) največ pa do zneska povprečnega osebnega dohodka izplačanega na delavca za območje republike Slovenije, ki ga ugotavlja in objavlja služba, na podlagi podatkov za prejšnje obračunsko obdobje za podskupino v katero je temeljna organizacija uvrščena po enotni klasifikaciji dejavnosti. Podatke o osebnih dohodkih za prvo trimesečje je služba družbenega knjigovodstva objavila v Uradnem listu SRS, št. 19/84. Najmanjša akontacija za delo v polnem delovnem času z normalnim delovnim učinkom ne sme biti manjša od zneska, ki zagotavlja materialno in socialno varnost. Ta znesek je določil republiški Izvršni svet in znaša 12.200 din (Uradni list SRS, št. 16/84).

Izjemoma pa lahko v prej opredeljenem obdobju temeljna organizacija izplačuje tudi višje akontacije osebnih dohodkov in sicer:

- do velikosti, določene s samoupravnim splošnim aktom o delitvi sredstev za osebne dohodke, če je izguba v poslovanju manjša od sredstev v rezervnem skladu na zadnji dan obračunske dobe

- do velikosti določene s samoupravnim sporazumom, če je z njim določeno obvezno medsebojno kritje, če temeljne organizacije, ki so to obveznost prevzele, ne poslujejo z izgubo in če razliko med zneskom, ki ga je za ta namen zagotovila temeljna organizacija z izgubo sama, oziroma ga je dobila iz sklada skupnih rezerv, preneso na njen žiro račun oziroma

- do velikosti, ki ne presega okvirov dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1984 (Uradni list SRS, št. 42/83), če skupščina družbenopolitične skupnosti ali od nje pooblaščen organ ugotovi objektivno naravo vzrokov za izgubo ali oceni, da je zaradi narave in pomena dejavnosti temeljne organizacije to družbeno opravičeno.

Omejitve izplačil osebnih dohodkov se smiselno uporablja tudi za izgubo v delovni skupnosti. Zato mora delovna skupnost, dokler ne ugotovi vzrokov, zaradi katerih ni ustvarila dovolj dohodka, izplačevati akontacije osebnih dohodkov, zaradi katerih ni ustvarila dovolj dohodka, izplačevati akontacije osebnih dohodkov, kot to velja za temeljne organizacije.

Če delovna skupnost ob periodičnem obračunu ugotovi, da iz ustvarjenega dohodka ne more kriti vseh obveznosti iz dohodka in čistega dohodka, izkaže izgubo (na konto 890), ki pa je — kot temeljna organizacija — ne pokrije. V takšnem primeru so delavci delovne skupnosti dolžni najkasneje v tridesetih dneh od dneva, predpisane za predložitev periodičnega obračuna, ugotoviti vzroke zaradi katerih niso ustvarili dovolj dohodka ter morebitno odgovornost delavcev, organov upravljanja in poslovnega organa.

Pri osebnih dohodkih pa velja omejitve še določilo, po katerem temeljna organizacija, ki ni do 30. maja 1984 krila izgube, izkazano v zaključnem računu za leto 1983 lahko izplačuje osebnne dohodke v višini zajamčenih osebnih dohodkov, določenih na podlagi zakona o zajamčenem osebnem dohodku. Ti pa znašajo 80 % v predhodnem četrtletju izplačanih sredstev za osebne dohodke v temeljni organizaciji po določbah svojih samoupravnih aktov, pri tem pa osebni dohodek namenjen za zadovoljevanje osebnih potreb, ob izpolnjevanju delovnih obveznosti za polni delovni čas, ne sme biti nižji od zneska, ki zagotavlja materialno in socialno varnost (12.200 din).

Osebni dohodek v primeru neplačanih zapadlih obveznosti

Omenili smo interventni zakon o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v letu 1984 (Uradni list SFRJ, št. 20/84) z ustreznim pravilnikom (Uradni list SFRJ, št. 25/84), ki določata dopustno mejo osebnih dohodkov v primeru neporavnanih zapadlih obveznosti in nekritih izgub po zaključnem računu za leto 1983. Po tem zakonu se temeljni organizaciji, ki od 1. 7. 1984 ne poravnava zapadlih obveznosti iz naslova prometa blaga ali storitev ali iz naslova investicij oz. ne zavaruje plačila na zakonsko določen režim ali ne poravnava obveznosti do bank in drugih upnikov iz vseh naslovov, prepoveduje, da razpolaga z delom sredstev za izplačilo akontacije čistega OD od 1. 7. 1984 do 31. 12. 1984 nad mesečnim povprečnim čistim OD izplačanim na delavca za leto 1983, povečanim za 50 % rasti izplačanih akontacij čistih OD na delavca v družbenem sektorju, ki ga za območje republike določi SDK v primerjavi z istim obdobjem prejšnjega leta. Ob tem velja poudariti, da se ne glede na te omejitve ne morejo izplačati manjši osebni dohodki, kot so zajamčeni OD.

Po oceni SDK Slovenije znaša rast izplačanih akontacij čistega OD na delavca 47,10 %. Dopusten odstotek povzroča akontacij čistega OD na delavca v obdobju od 1. 7. 1984 do 31. 12. 1984 pa torej 23,55 glede na povprečni čisti OD na delavca v letu 1983.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Iskrina licenca v Združenih državah Amerike

Pred nedavnim so predstavniki delovne organizacije Iskra Delta in ameriške firme Spectra Logic Corporation podpisali licenčno pogodbo, po kateri bo Iskra Delta prodala v ZDA znanje in tehnologijo za dve kompleksni računalniški napravi. Napravi sta le dve iz produktne linije sklopov za računalnike Iskra Delta, ki se že vgrajujejo tudi v računalnike, namenjene domačemu trgu.

Gre za prenos najsodobnejše tehnologije, ki sodi v sam vrh tovrstnih računalniških izdelkov. Po Iskrini licenci bodo tako v Ameriki proizvajali najmanj tisoč let izdelkov letno. Vrednost pogodbe presega pol milijona dolarjev, pri čemer v Iskri pričakujejo še večji učinek glede na prodajo izdelkov v večjih količinah, saj je po pogodbi zagotovljen določen odstotek od vsakega prodanega izdelka.

Pogodba predvideva tudi možnost nadaljnjega prenosa tehnologije za kompleksne mikroprocesorske naprave, ki jih bi po Iskrini licenci tudi proizvajali v Ameriki. Iskra je do sedaj prodala že več licenc po vsem svetu, vendar pa je to prva prodaja zahtevne računalniške tehnologije na ameriški trg.

Pomemben posel Iskre Delt je rezultat dolgoročne politike naslanjanja na lastne sile, vlaganja v visokostrokovne inženirske kadre ter intenzivnih tržnih raziskav in primerjalnih analiz. Hkrati pa je to dobra referenca za nadaljnji prodor Iskre na ameriški trg, ki danes predstavlja več licenc po vsem svetu, vendar pa je to prva prodaja zahtevne računalniške tehnologije na ameriški trg.

Pomemben posel Iskre Delt je rezultat dolgoročne politike naslanjanja na lastne sile, vlaganja v visokostrokovne inženirske kadre ter intenzivnih tržnih raziskav in primerjalnih analiz. Hkrati pa je to dobra referenca za nadaljnji prodor Iskre na ameriški trg, ki danes predstavlja več kot polovico svetovnega računalniškega trga in kateremu glede na njihovo plačilno sposobnost še vedno posvečamo premajhno pozornost.

Polletni poslovni rezultati SOZD Iskra

pristeti še medsebojni promet organizacij Iskre.

Pri porastu, tako prodaje, kot nabave na domačem trgu je odigral pomembno vlogo porast cen, saj so bile industrijske cene v letošnjem juniju višje od tistih v lanskem v celotni Jugoslaviji za 50,4 %, od tega v Sloveniji za 57,8 %.

Visok porast cen je oblikoval tudi celotni prihodek in njegovo delitev. Celotni prihodek se je povečal kar za 68,0 % in je dosegel 59,18 mrd din. S prihodki na domačem trgu je bilo ustvarjeno 54,8 % celotnega prihodka in s prodajo na tujem trgu 27,4 %, ostalo pa odpade na prodajo v Iskri in na drugo. Porast materialnih stroškov je ponovno močnejše presežek porast celotnega prihodka, saj je znašal 77,8 %, vrednostno pa so materialni stroški znašali 40,82 mrd din oz. 69 % celotnega prihodka.

Dohodek je porastel za 50,8 % in je dosegel vrednost 16,70 mrd din oz. 28,2 % celotnega prihodka. To razmerje je slabše, kot je bilo ob polletju lani, ko je dohodek zaradi nižjega obsega materialnih stroškov predstavljal 31,4 % celotnega prihodka.

V delitvi dohodka je bil sicer ponovno izkazan nekaj večji porast sredstev za SIS, vendar pa je bil z letošnjim polletnim obračunom razporejen za celotne obveznosti iz dohodka procentualno nižji delež kot lani. Kljub temu pa se letos delež čistega dohodka v dohodku ni povečal, ostal je na isti ravni zaradi izjemnega porasta obresti. Te so ob letošnjem polletju že dosegle 3,93 mrd din, kar predstavlja kar 23,6 % ustvarjenega dohodka.

Čisti dohodek se je povečal za 50,9 % in je dosegel 9,95 mrd din. Za bruto osebne dohodke je bilo razporejeno 6,44 mrd din oz. za 48,4 % več kot v lanskem prvem polletju.

Delitev v sklade je bila dokaj ugodna, razen v sklad skupne porabe, ki je od lanskega polletja višji le za 2,5 % in je dosegel 251 mrd din. Stanovanjski prispevek je višji za 36,2 %, s čimer je porastel na 352 mrd din. Večji porast pa sta izkazala poslovni sklad, ki je višji za 56,7 % in je dosegel vrednost 2,34 mrd din in rezervni sklad, ki je od lanskega polletnega več kot dvakrat višji in je dosegel vrednost 551 mrd din.

Akumulacija, ki vključuje poslovni in rezervni sklad ter amortizacijo nad predpisano stopnjo, je tako porastla za 64,2 % in je dosegla 2,99 mrd din. Akumulacija skupno z amortizacijo po predpisani stopnji pa je dosegla 4,65 mrd din, kar je za 54 % več kot ob lanskem polletju.

Vendar pa je bilo ob dokaj ugodni akumulaciji tudi izgub precej več kot ob lanskem polletju. Lani so jih izkazale le 3 TOZD v skupni višini 64,74 mrd din, letos pa se je število povečalo na 9 TOZD, skupni znesek pa je narasel na 890 mrd din. Najvišja izguba je bila izkazana v DO Telematika v skupni višini 680,9 mrd din, od tega v TOZD Terminali 212,3 mrd din, TOZD ATC 445,0 mrd din in TOZD PTN 23,6 mrd din.

Večja izguba je bila izkazana tudi v DO Široka potrošnja, v TOZD Gospo-

(Nadaljevanje s 1. strani)

dinjski aparati in sicer v višini 105,1 mrd din. V letošnjem letu je izkazala izgubo že v trimesečnem obračunu, ki pa se je do polletja močnejše povečala. Po trimesečnem obračunu so močnejše povečali izgubo tudi v DO Baterije ZMAJ, ki je v TOZD Baterije narasla na 22,8 mrd din in v TOZD Specialne baterije na 11,9 mrd din, skupno v DO torej 34,7 mrd din.

Izguba je bila izkazana tudi v DO Avtoelektrika in sicer pri TOZD Mali zaganjalniki v višini 38,9 mrd din v TOZD Vžigalne tuljave v višini 13,5 mrd din, kar skupno znaša 52,4 mrd din in v DO Avtomatika, TOZD Elektrospojna vezja v višini 16,8 mrd din.

Zaloge obratnih sredstev so zelo porastle. Največji porast je bil izkazan pri nedokončani proizvodnji in sicer za 96,9 % in pri zalogah blaga v višini 97,2 % pri čemer ta kategorija izhaja predvsem iz komercialne funkcije Iskra Commerce. Zaloge surovin in materiala so se povečale za 63,0 % in zaloge gotovih izdelkov za 53,5 %. Skupni porast zalog je znašal tako 76,9 % pri čemer so dosegle vrednost 31,1 mrd din oz. 13,5 mrd din več kot so znašale ob lanskem polletju.

Predpisi, ki urejajo investicije, se zelo spreminjajo in zastružujejo. Zakon o zagotavljanju trajnih obratnih sredstev je močno zavrnil investicijsko dejavnost, saj TOZD v zaostrenih gospodarskih pogojih ne zagotavljajo zadostnih virov za obratna sredstva. Skupno je bilo v SOZD Iskra investirano za 1,9 mrd din, kar predstavlja sicer 66,3 % povečanja glede na lansko polletje vendar le 20,2 % letnega plana. Uspešneje so potekale investicije v DO

IEZE, v DO Kibertika, v DO Elektrozeve in v DO Električna orodja.

V polletnem razdobju je bilo v SOZD Iskra povprečno 32.713 zaposlenih, kar pomeni 4,2 % povečanje. V istem obdobju se je število zaposlenih v slovenski industriji povečalo za 2,2 % in v slovenski elektroindustriji za 2,0 %.

Produktivnost, merjena z vrednostjo proizvodnje po stalnih cenah na delavca se je za celotno SOZD Iskra povečala za 17,9 %. Povprečni neto OD na zaposlenega je znašal 24.971 din oz. 45,9 % več kot ob lanskem polletju.

Letošnje polletne rezultate SOZD Iskra lahko še smatramo za ugodne, vendar pa skupna ocena poslovanja ne more biti pozitivna. Dosežen je bil sicer ugoden porast izvoza na konvertilabilno področje in v nekaterih organizacijah še vedno ugoden porast akumulacije, vendar je po drugi strani prišlo do močnega izpada izvoza v SEV in do močnejših izgub v nekaterih organizacijah.

Kazalci za izkazovanje rezultatov dela delavcev in poslovanja že več obračunskih obdobji zapored kažejo sicer manjše vendar vztrajno slabšanje poslovnih rezultatov.

Letošnji polletni so slabši od lanskih polletnih in tudi slabši od letošnjih trimesečnih. Vedno bolj je očitno, da dosegamo rezultate pri akumulaciji bolj na račun solidne delitve sredstev za osebne dohodke, kot na račun izboljševanja kvalitete poslovanja.

Gospodarske razmere so izjemno težavne, zato bo pri izpolnjevanju nalog potrebna še večja disciplina ter redna analiza in sprotno odpravljanje nastalih odstopanj od planskih predvidevanj, saj bo le tako mogoče obrniti tokove v ugodnejšo smer.

P.O.

Visoke cene reprodukcijskih materialov

Ob nevzdržni situaciji glede neskladja cenovne politike in ugotovitvi, da materialni stroški predstavljajo že blizu tri četrtine prodajne vrednosti, smo prejšnjikrat v našem glasilu izpostavili cink ob trditvi, da najbolj ogroža naše poslovanje. S tem pa nismo hoteli zanemariti nabavne visoke cene drugih materialov, sicer manjših po teži in količini, vendar zelo pomembne za posamezne sestavne dele. To so predvsem mesing, plastika in še kaj, ki poleg same cene predstavljajo tudi problem nepravočasne dobave in s tem tudi prekinjanje reprodukcijskih verig. Z vsem tem se najprej sooča nabavna služba in vodja Rudi Francelj nas seznajanja s tem problemom.

Eden od bistvenih elementov pri sklepanju pravnih poslov so cene odtisno stroški pri nabavi reprodukcijskega materiala. Gledano iz stališča poslovanja ter v strukturi direktnih stroškov predstavlja material 80 % in več odstotkov vrednosti in ta vrednost se še povečuje v škodo stopnje pokritja v baterijski proizvodnji ter proizvodnji svetilk in zato ni slučaj, da se temu vprašanju stalno, še posebno pa v zadnjem času posveča večja pozornost in skrb v smislu skladnosti ter v odnosu osnovnih surovin, namenjenih za predelavo od dobaviteljev za potrebe naše proizvodnje.

Vse do leta 1983 so se cene repromateriala gibale v okviru zmernosti in planiranih predvidevanj tako, da nismo imeli težav pri postavitvi planskih cen ter smo celo izkazovali pozitivne razlike v materialnem poslovanju. Že v letu 1983 so se cene narahlo pričele dvigovati ter dosegle v letu 1983 neverjeten skok, še posebno ob odmrznitvi cen

(plastična masa, MS trakovi, cink ron-dele), kar nas je že v I. kvartalu zaradi poznane vzroka podražitve cinka privedlo do neugodnega finančnega položaja.

Navajamo pregled spremembe cen nekaterih osnovnih materialov v obdobju 1980 do 1984.)

Iz prikazanega pregleda je razvidno, da so indeksi podražitve nerazumljivo visoki, pa vendar stanje, ter od maja in junija so omenjeni indeksi še višji pri plastičnih izdelkih spricho zvišanja cen nafte in naftnih derivatov, kar še poslabšuje naš ekonomski položaj ... Naslednje, nič manj pomembno vprašanje, gledano s finančnega vidika, so obrestne mere, ki se iz leta v leto zvišujejo in danes že dosegajo skoraj 50 %, kar neugodno vpliva in dodatno bremeni stroške poslovanja.

Naši finančni izdelki zahtevajo zelo drage strateško pomembne ter deficitarne surovine ter polizdelke, katere ni moč nabaviti v kateri koli trgovini, kar pomeni, da so to specifični materiali zelo drage predelave in dodelave, zato kontinuirano iščemo nove dobavitelje ter alternativne možnosti dobave, ki pa se v glavnem v cenovnem smislu kaj dosti ne razlikujejo spricho tržnih cen osnovnih surovin.

Zagotovitev poslovne varnosti je dostikrat negotova in vprašljiva. Dobavitelji ne le da zahtevajo najrazličnejša dinarska sovlaganja, kritje izgub itd., temveč v večini primerov devizno participacijo ali skupni izvoz, katere devizna sredstva od rednih prilivov v izvozu pa že tako ne zadostujejo za uvoz repromateriala, ne da bi karkoli odvajali za nabavo domačih repromaterialov.

Vsa navedena problematika postavlja službo nabave v neugoden in težak položaj, zavedajoč se, da oskrba oziroma nabava repromateriala zahteva spricho čedalje težjih pogojev gospodarjenja, izredne napore tudi v smislu zadrževanja cen oziroma skupnih stroškov nabave. Cenovna nesorazmerja osnovnih surovin napram finalnim izdelkom so že dosegla tako razliko, da te ni mogoče preprosto razumeti in dokler ne bo postavljen avtomatizem reguliranja in usklajevanja cen surovinam in finalnim izdelkom se bo gospodarstvo znašlo še v težjem ekonomskem položaju.

Rudi Francelj

Osebni dohodki ... (Nadaljevanje s 1. strani)

Uveljavitev zakona o začasnih prelovedih razpolaganja z delom sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v letu 1984 se bo odražalo tudi pri izplačevanju osebnih dohodkov v delovnih organizacijah Iskre, še posebej pri tistih, ki se stalno srečujejo z likvidnostnimi težavami. Prvi mesec uveljavitve novega zakona so Iskrine delovne organizacije uspele poravnati vse finančne obveznosti in zagotoviti izplačilo normalnih osebnih dohodkov. Izjema je DO Telematika, ki je zaradi neporavnanih obveznosti morala znižati osebne dohodke za julij v povprečju za 8 %. Upoštevajoč ocene o likvidnostni situaciji do konca leta 1984 pa lahko napovedujemo, da se bodo težave pri zagotavljanju izplačil osebnih dohodkov v prihodnjih mesecih še povečevale in da bodo delovne organizacije še težje kot v mesecu avgustu izpolnjevale pogoje za izplačilo osebnih dohodkov v normalni višini.

Prav lahko se zgodi, da se bo spisek delovnih organizacij, ki bodo morale zmanjšati izplačila osebnih dohodkov še povečal. Take ocene temeljijo predvsem na ugotovitvah, da se Iskra z največjimi likvidnostnimi problemi srečuje vedno v zadnjih mesecih leta. Deloma je to pogojeno z mesečno dinamiko proizvodnje in izvoza, ki je v zadnjih mesecih vedno precej večja kot med letom. V zadnjem kvartalu npr. Iskra realizira okoli 1-3 svojega izvoza. V tem obdobju vedno razpolagamo tudi z največjo količino dokumentacije o realiziranem izvozu, ki je osnova za pridobivanje kreditov za financiranje proizvodnje pri temeljnih bankah. Temeljne banke pa imajo po izkušnjah zadnjih let običajno prav v zadnjem

kvartalu največje težave pri izpolnjevanju limitov, ki jim jih določa kreditno monetarna politika zato omejujejo kredite in nam niso sposobne zagotoviti kreditov v skladu z dokumentacijo, ki jim jo posredujemo. Druge oblike najemanja kreditov v tem obdobju običajno tudi niso možne, če pa so, to tudi ni najbolj racionalna rešitev saj so obrestne mere za likvidnostne kredite izredno visoke. Žal sedaj marsikatera delovna organizacija v Iskri so obresti plačuje več kot za osebne dohodke. Rešitev torej ne moremo iskati v povečevanju zadolževanja, ker se bo to negativno odražalo v rezultatih poslovanja, temveč predvsem v notranjih ukrepih v DO. Med njimi so prav gotovo pomembni ukrepi za racionalizacijo poslovanja z zalogami, ki v večini delovnih organizacij naraščajo hitreje od realizacije in so junija dosegle vrednost 31,5 MRD din.

Izboljšanje gospodarjenja s sredstvi pa je potrebno tudi zato, ker Iskra v prihodnjih mesecih pričanja tudi nekaj pomembnejših investicij, za katere bo morala po veljavnih predpisih sprva zagotavljati predvsem lastna sredstva.

Banke se bodo v financiranju teh investicij večinoma vključile šele v drugi polovici leta 1985. Izpolnitev zahtevnih nalog na področju razširjene reprodukcije in zagotovitev poravnavanja tekočih obveznosti ter s tem izplačila nezmanjšanih osebnih dohodkov torej resnično terjajo, da se v delovnih organizacijah izboljša gospodarjenje s sredstvi, predvsem zalogami, še posebej tam, kjer se že sedaj srečujejo z likvidnostnimi težavami in so v mesecu avgustu s težavo zagotovili izplačilo nezmanjšanih osebnih dohodkov.

S.D.

ŽUŽEMBERK: KONEC LETA KERAMIČNI NOSILCI

V Tovarni keramičnih kondenzatorjev v Žužemberku se bodo, kot kaže, do konca leta rešili odvisnosti pri dobavi keramičnih nosilcev. Z delovnim kolektivom Iskra tozd Keramika v Vižmarjih so se dogovorili za prenos proizvodnje keramičnih nosilcev v Žužemberk, v zameno pa jim bodo odstopili del svojega proizvodnega programa. S tem se odpirajo Iskrinemu tozdu v Žužemberku velike razvojne možnosti, saj bodov novo naložbo, ki bo stala blizu 50 milijonov dinarjev in z 20 novimi delavci, lahko zadostili vse svoje potrebe. Ko bodo imeli »pri roki« proizvodnjo keramičnih nosilcev, bo zao-krožen določen proizvodni proces, laže bodo razširili proizvodni program in že prihodnje leto izdelali 200 milijonov kondenzatorjev, kar bo omogočilo tudi 100-odstotno povečanje izvoza. Ker imajo delovne prostore že pripravljene, bodo nove načrte lahko uresničili že do konca letošnjega leta.

Potrebe po sodelavcih

Objave prostih del in nalog v Iskri zbira in ureja Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana, tel.: 213-213, int.: 25-25. Prijave pošiljajte na naslov, ki je naveden v okviru objav za posamezno delovno, oz. temeljno organizacijo. Na tem naslovu prejmete tudi natančnejše informacije o prostih delih in nalogah.

ISKRA ZORIN — TOZD INDOK CENTER

1. Referent za klasifikacijo in oštevilčenje

Pogoji: visoka izobrazba, pasivno znanje tujega jezika, 3 leta delovnih izkušenj

ISKRA ZORIN — TOZD STANDARDIZACIJA

1. Tehnični risar

Pogoji: tehnični risar, 3 mesece poskusnega dela. Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Pismene prijave z dokazili pošljite v 15 dneh na naslov: ISKRA ZORIN DSSS, Štekljeva 6, 61000 Ljubljana.

ISKRA AVTOMATIKA — TOZD TOVARNA ORODIJ, LJUBLJANA

1. Rezkalcec — več delavcev

Pogoji: poklicna kovinarska šola, 4 leta delovnih izkušenj, poskusno delo 60 dni, OD do 29.756 din. Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pismene prijave z dokazili in opisom dosedanjega dela pošljite zaradi kolektivnega dopusta do 15. 8. 1984 na naslov: ISKRA — Industrija za avtomatiko, TOZD Tovarna orodij Ljubljana, Ljubljana—Stegne 15 — Komisija za delovna razmerja.

ISKRA COMMERCE TOZD ZUNANJI TRG

1. Vodja izvoznega sektorja ZRN

Pogoji: dipl. ekonomist oz. dipl. ing. elektrotehnike izpolnjeni pogoji ZT registracijo pri GZS za opravljanje ZT poslov, aktivno znanje nemškega jezika 3-mesečno poskusno delo, 4 leta ustreznih delovnih izkušenj oz. z delom pridobljene delovne zmožnosti

2. Izvozni referent

Pogoji: ekonomski tehnik, znanje angleškega jezika, 2-mesečno poskusno delo, 1 leto ustreznih delovnih izkušenj

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pismene prijave z dokazili pošljite v 8 dneh, (rok obvestila je 15 dni) na naslov: Iskra Commerce, Kadroviski sektor, Topniška 58, Ljubljana.

Razpis:

ISKRA COMMERCE TOZD ZUNANJI TRG

1. Vodja predstavništva Iskre v Alžiru

Pogoji: dipl. ekonomist oz. dipl. ing. elektrotehnike, izpolnjeni pogoji za ZT registracijo pri GZS za opravljanje ZT poslov, aktivno znanje francoskega jezika.

Delavec se imenuje za mandatno dobo 4 leta. Rok prijave je 8 dni, rok obvestila 15 dni po izteku objave. Pismene prijave z dokazili pošljite na naslov: Iskra Commerce, Kadroviski sektor, Topniška 58, Ljubljana

SOZD ISKRA LJUBLJANA

Višina povračil stroškov za opravljanje določenih del in nalog

Na podlagi Sas o enotnih osnovah in merilih za izplačila povračil stroškov delavcem, ki so jih imeli v zvezi z opravljanjem nalog v SOZD ISKRA ter na osnovi družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, so bili stroški za povračilo po podatkih Zavoda za statistiko in Republiške skupnosti za cene za drugo trimesečje 1984 naslednji:

- Povprečno ugotovljeni stroški za dnevnice (stroški za prehrano) (po 5. čl. SaS) znašajo**
 - cela dnevnic nad 12 ur 1.060,00 din
 - polovična dnevnic od 8 do 12 ur 550,00 din
 - znižana dnevnic od 6 do 8 ur 398,00 din
- Povprečni stroški za prenočišče v hotelu B kategorije (po 6. čl. SaS)**
 - po priloženem računu 764,00 din
 - brez računa največ 40 % 305,00 din
- Kilometrini (9. čl. SaS) — pavšalni znesek za prevoženi kilometer z avtomobilom srednjega razreda**
 - za 15.000 km letno 16,60 din/km
 - za 20.000 km letno 15,10 din/km
 - za 25.000 km letno 14,00 din/km
- Stroški za ločeno življenje (14. čl. SaS)**
 - stroški za stanovanje največ 6.870,00 din
 - stroški za prehrano največ 9.540,00 din

Zadovoljivi polletni rezultati gospodarjenja

V DO Kibernetiki menijo, da so v prvem polletju letošnjega leta glede na zapletene pogoje gospodarjenja poslovali zadovoljivo. Ustvarili so za 2,1 milijarde dinarjev dohodka, kar je sicer za 45% več kot v enakem obdobju preteklega leta, oz. 47% letnega plana. Posrečilo se jim je doseči dinamični plan skupne proizvodnje, ki je vrednostno v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta večja za 43%.

Pri proizvodnji so imeli največ težav pri oskrbovanju z reprodukcijskim materialom in s preskrbo naročil za izvoz. Predvsem na konvertibilni trg.

V prvem polletju so izvozili za 11,4 mio dolarjev izdelkov, kar je za 11% več kot v enakem obdobju 1983 oz. so s tem izpolnili 38,2% letnega plana. Pretežni del izvoza je odpadel na konvertibilno območje, kamor so izvozili za 8,7 milijona dolarjev, kar je le 5% več, kot v enakem obdobju lani, oz. 37,9% letnega plana. Preostali del izvoza je šel na klirinško območje in je znašal v tem obdobju 2,7 mio dolarjev, kar je 37% več kot v preteklem letu.

DO Kibernetika je v I. polletju letošnjega leta uvozila za 5,8 mio dolarjev repromateriala, kar je 10% manj kot v enakem obdobju lani, oz. 41,8% letnega plana. Podobno ugotavljajo tudi manjši uvoz po področjih, kar pomeni, da so dosegli boljše pokritje konvertibilnega uvoza z izvozom kot v enakem obdobju preteklega leta. V prvem polletju so uvozili tudi za 1,6 mio dolarjev opreme, kar je za 34,1% letnega plana.

Na domačem trgu so v I. polletju prodali za 2,26 milijard dinarjev izdelkov, kar je za 35% več kot v enakem obdobju preteklega leta, oz. letni plan so izpolnili s 56%.

Celoten prihodek v I. polletju je znašal 7 milijard dinarjev, kar je 54% več kot v enakem obdobju lani, oz. 53,2% letnega plana. Za prodane izdelke so porabili 4,8 milijarde dinarjev sredstev, ki so bila za 57% večja v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta, oz. predstavljajo že 56,3 % letnega plana.

Kazalci uspešnosti gospodarjenja v DO Kibernetika izkazujejo predvsem dohodkovno produktivnost in akumulativnost. Dosegli so kazalce, katerimi izkazujejo dohodkovno produktivnost zadovoljivo, saj so v primerjavi z ena-

kim obdobjem preteklega leta ti kazalci večji od 36% do 42%.

Iz povedanega je torej moč razbrati, da je DO Kibernetika v letošnjem prvem polletju glede na dosežene rezultate poslovala ugodno. Pri tem naj omenimo nekaj pozitivnih rezultatov, kot: 2% prekoračitev dinamičnega plana proizvodnje, 9% rast fizičnega obsega proizvodnje, 11% rast izvoza, (5% konvertibilni izvoz in 37% klirinški izvoz), 90% uvoza glede na enako obdobje, preteklega leta, 223% pokritje konvertibilnega izvoza z uvozom in 46% rast dohodka.

Kljub doseženim ugodnim rezultatom pa se v tej delovni organizaciji soočajo tudi s problemi, kot so vedno slabša likvidnostna situacija, manjša rast dela čistega dohodka za sklade in premajhna vlaganja v investicije za osnovna sredstva.

Za doseg planiranih ciljev in odpravo negativnih pojavov, ugotovljenih ob polletnem obračunu gospodarjenja, bo potrebno nadaljevati z izvajanjem stabilizacijskega programa. Poleg že sedaj znanih nalog bo v prihodnjih mesecih potrebno še posebej zagotoviti boljšo likvidnost z varčevanjem pri repromaterialu in z zmanjšanjem zalog. Nadaljevati je treba z osvajanjem novih izdelkov oz. izboljšati obstoječe izdelke, predvsem tiste, ki so tržno zanimivi, pravočasno pa je treba dobiti tudi izvozna naročila in v prihodnje začeti s tako izvozno strategijo, s katero bi dosegli dolgoročno prisotnost svojih proizvodov na konvertibilnih tržiščih. Seveda je tu še cela vrsta drugih nalog, in dejstvo je, da so do konca leta praktično le še štirje meseci, kar pomeni, da morajo v DO Kibernetika nadaljevati z izpolnjevanjem planiranih nalog na vseh področjih, če želijo doseči začrtane cilje.

D.Ž.

DO AVTOELEKTRIKA

Prvi znani rezultati polletnega poslovanja vzpodbudni

Ko bo tale članek objavljen, bomo že podopustniško razpoloženi, znano bo že marsikaj, kar danes, ko to poročamo, še ni. Nekaj dni pred odhodom na kolektivni dopust se je namreč v novogoriški Iskri — Avtoelektriki sestalo predsedstvo sindikata, sejo je vodil predsednik predsedstva Miloš Vodopivec in pretežni del seje posvetilo obravnavanju polletnih rezultatov poslovanja te delovne organizacije. S seje tudi poročamo pred dopustom, zato smo uvodoma zapisali, da nam vsi rezultati še niso znani. In vendar ne moremo mimo ugotovitve, da so doslej znani rezultati solidni in dokaj vzpodbudni.

PROIZVODNI PLAN DOSEŽEN 52%

Zbranim delegatom, predstavnikom vseh DPO, vodstvu DO in direktorjem TOZD, je o znanih pokazateljih poslovanja spregovorila Aleksandra Kokelj, vodja službe plana in analiz. Med drugim je povedala: Gledano na celotno delovno organizacijo ugotavljamo, da so bili v prvem polletju letos doseženi solidni proizvodni rezultati, saj je plan proizvodnje za letošnje leto dosežen skoraj 52%.

Z upoštevanjem dejstva, da smo za letošnje leto planirali za 16% večjo proizvodnjo kot je bila dosežena lani in da se tudi letos vseskozi srečujemo s problemi oskrbljenosti z repromateria-

li, smo z doseženimi rezultati zadovoljni, čeprav ne moremo, niti ne smemo mimo dejstva, da je bila proizvodnja v lanskem letu, s katero sedanje rezultate primerjamo in je bila tudi osnova za letošnji plan, zelo motena in zato tudi manjša od lanskega leta. Zadovoljiva je tudi ugotovitev, da je v porastu tudi vrednost proizvodnje na zaposlenega.

Zbranim delegatom, predstavnikom vseh DPO, vodstvu DO in direktorjem TOZD je o znanih pokazateljih poslovanja spregovorila Aleksandra Kokelj, vodja službe plana in analiz. Med drugim je povedala: Gledano na celotno delovno organizacijo ugotavljamo, da so bili v prvem polletju letos doseženi

Z upoštevanjem dejstva, da smo za letošnje leto planirali za 16% večjo proizvodnjo kot je bila dosežena lani in da se tudi letos vseskozi srečujemo s problemi oskrbljenosti z repromateriali, smo z doseženimi rezultati zadovoljni, čeprav ne moremo, niti ne smemo mimo dejstva, da je bila proizvodnja v lanskem letu, s katero sedanje rezultate primerjamo in je bila tudi osnova za letošnji plan, zelo motena in zato tudi manjša od lanskega leta. Zadovoljiva je tudi ugotovitev, da je v porastu tudi vrednost proizvodnje na zaposlenega.

Iz znanih rezultatov je moč zaključiti, da je položaj na področju oskrbljenosti z materiali za spoznanje manj pereč, kot je bil lansko leto, še vedno pa, kot osnovni zavrlni faktor pri doseganju večje proizvodnje, vse proizvodne TOZD navajajo pomanjkanje ali neustrezno kvaliteto raznih materialov.

Iz poročil o problematiki proizvodnje sledi ugotovitev, da se naša proizvodnja odvija v nenormalnih pogojih oskrbljenosti z repromateriali, kar zahteva stalno prilagajanje razpoložljivim materialom, dodatno delo zaradi uporabe manj ustreznih materialov, večje stroške izmeta, manjše možnosti optimalnega koriščenja kapacitet, izgube časa zaradi drobljenja serij in podobno.

PLAN PRODAJE IZPOLNEN 55%

Aleksandra Kokelj je pohvalila tudi prodajne rezultate, saj so v Avtoelektriki prodali na tuja in domača tržišča v letošnjem prvem polletju za 370 starih milijard dinarjev izdelkov, to pa predstavlja skoraj 55 odstotkov letnega plana prodaje, ali za 85% večjo vrednost od prodaje, dosežene v enakem obdobju lanskega leta.

Možnosti plasmaja izdelkov na tržišča so še vedno večje od proizvodnih možnosti, to pa zahteva nove rešitve za povečanje proizvodnih količin ter hitrejše osvajanje in vlaganje maksimalnih naporov pri planiranju proizvodnje.

V nadaljevanju je tovarišica Kokljeva spregovorila o izvozu in poudarila: Izvoz, ki ima skladno z družbenimi in našimi usmeritvami največjo prednost lahko dobro ocenimo, saj planirane cilje, ki niso skromni, doslej dosegamo. Najboljši rezultati so doseženi pri izvozu na konvertibilno področje, čeprav je zaradi znanih vojnih težav v Perzijskem zalivu izpadla prodaja v Iran, kamor Avtoelektrika tudi izvažala, prodaja pa je bila načrtovana za drugi kvartal.

Nekoliko slabši rezultati so doseženi na področju maloobmejnega sodelovanja, kjer so bile možnosti prodaje previsoko ocenjene, poleg tega pa je zaradi velikega števila izdelkov, ki tu nastopajo, bil vpliv pomanjkanja številnih izdelkov bolj občuten.

Omeniti moramo tudi sklenjene nove dogovore z izvoz zaganjalnikov in alternatorjev v Italijo ter dosežene dogovore s francoskim Renaultom, da bo kupil zaganjalnike in tuljave. Vse to in doslej doseženi rezultati omogočajo, da bodo v Avtoelektriki plan izvoza v letošnjem letu vsekakor dosegli.

ZAPOSLENIH 3247 DELAVCEV

Spregovorimo nekaj besed še o gibanju zaposlenih. Konec prvega polletja letos je bilo v Avtoelektriki zaposlenih 3247, to pa je za 140 več, kot pred enim letom. Število produktivnih delavcev je naraslo za 160, število režijskih pa je manjše za 20.

Podatki o zaposlenih produktivnih in režijskih delavcih kažejo na izboljšanje razmerja med njimi, in sicer v korist produktivnih delavcev. Ta sprememba je v pretežni meri posledica uvažanja dela po normi v tovarni delovnih sredstev, kjer letos dela 72 delavcev po normi in se jih obravnava kot produktivne delavcev, medtem, ko lani tega ni bilo.

PREMALO IZPOSTAVLJENA MODERNA TEHNOLOGIJA

V sredo, 25. julija, je skupščina SRS obravnavala pomembno problematiko našega sedanega gospodarskega trenutka in v ospredju so bile razprave o gospodarjenju. To pot so delegati razpravljali najprej o analizi gospodarjenja, ki jo je pripravil republiški izvršni svet. Razprava o njej je bila zelo pisana, delegati se niso ustavljali samo pri analizi, pač pa so veliko govorili predvsem o tem, kakšne so naložene potrebe v krajih, od koder prihajajo. Čeprav to ni sodilo v razpravo o majski analizi, so delegati o tem najbrž razpravljali tudi zaradi druge točke dnevnega reda, namreč zaradi predloga smernic za pripravo dolgoročnega plana SR Slovenije (o čemer je na skupnem zasedanju poročal Milivoj Samar, predsednik republiškega komiteja za družbeno planiranje).

Posebej živahno in plodno je bilo na zasedanju zbora združenega dela skupščine SRS, saj so se tam kar tridesetkrat zamenjali govorniki med razpravo o majski analizi. Med temi tridesetimi govorniki je bil tudi delegat Janez Lukan iz Kranja, ki je med drugim na zasedanju združenega dela skupščine SRS dejal:

Predloženi dokumenti (Rep. »majska« analiza 81,85) in Analiza razvojnih možnosti 86,90) sicer omenjajo nove, revolucionarne tehnološke infrastrukture, kot so zlasti mikroelektronika in na njenih osnovah razvite Kibernetika, optoelektronika, računalništvo, teleinformatika in avtomatizacija, ki predstavljajo glavne razvojne komponente sistema Iskre. Vendar le-te v kontekstu dokumentov, ki tako kot večina dosedanjih boleajo za splošnostjo, deklarativnostjo in selektivnostjo, niso opredeljene kot ključna razvojna infrastruktura družbe. Za te infrastrukturne tehnologije se danes opredeljuje ves razviti svet, pa tudi mnoge dežele srednje stopnje razvitosti; vlade teh dežel sprejemajo najrazličnejše ukrepe materialne in sistemske naprave, da bi razvoj teh tehnoloških področij čim bolj pospešile.

Ta področja že davno niso več samo panoge reprodukcije, ampak vnašajo v celotno gospodarstvo in družbeno življenje nove, revolucionarne prvine. To so predvsem visoka produktivnost, velika možnost vgrajevanja znanja v proizvode in s tem ustvarjanje visokega deleža nove vrednosti, visoka kvaliteta proizvodnje, odpiranje novih možnosti za izobraževanje, informiranje, komuniciranje, kreativno delo itd, o čemer na srečo zadnje čase prijenjamo govoriti in pisati tudi pri nas.

V predloženih gradivih je ta infrastrukturni značaj premalo izpostavljen. Nezadostno je prikazana usodna nujnost, da te tehnologije čimprej osvojimo, jih pričnemo v interesu našega razvoja na vseh frontah družbene reprodukcije čimprej izkoriščati in da se jim v naši organiziranosti čimprej prilagodimo.

Sedaj smo žal še vedno družba, ki svoj nadaljnji razvoj načrtuje predvsem na tehnologijah in na proizvodnih, poslovnih in organizacijskih načinih preteklega obdobja; zato v vedno hušji mednarodni konkurenci hitro izgubljam nekdanje tehnološke in tržne pozicije.

Kljub temu smo do novih tehnologij, katerih obdobje prihaja, še vedno nezaupljivi, odbojni in skeptični kot da podzavestno mislimo, da se z njihovimi posledicami ne bo treba srečati.

Prav zaradi tega je absurdno pričakovati, da bomo nove tehnologije razvili in osvojili brez zavestnega in načrtnega usmerjanja družbene akumulacije in vlaganja vanje.

Kot smo že uvodoma omenili, nam v tem trenutku vsi rezultati še niso poznani, predvsem velja to za dohodek, celotni prihodek, porabljenaa sredstva itd. Kljub temu pa lahko na podlagi znanih elementov poslovanja ocenimo, da bi poslovni rezultat delovne organizacije Avtoelektrike za letošnje prvo polletje moral biti zadovoljiv.

Marko Rakušček

V tem smislu v dokumentih ni niti besede o tem, s kakšnimi materialnimi in sistemskimi ukrepi bodo organizirani družbeni subjekti pospeševali razvoj te nove tehnološke infrastrukture. Pričakovati, da bo to storilo združeno delo samo v pogojih, ko ga vsa ekonomska praksa sili v izrazito kratkoročno obnašanje, ko ga pestijo izgube, podedovane krize zgrešenih poslovnih odločitev, administrativne cene, skrajna zastarelost opreme in še tisoč drugih tegob dnevnne logike, je, milo rečeno, popolnoma nestvarno. Zavestna usmeritev skromnih razpoložljivih sredstev zato ne sme obiti vlaganj v te tehnologije, sicer se bomo sami obsodili na stagnacijo in nazadovanje razvoja, ki je čez nekaj let sploh ne bomo mogli več popraviti!

Pri analizi za obdobje 1986—1990 je elektroindustrija in s tem Iskra uvrščena kot izvozno usmerjena proizvodnja. Pri tem so specficirani proizvodni programi, ni pa obdelan investicijski del gradiva, niso navedeni niti investitorji, niti vrednosti. To velja tudi za separatno gradivo »Ocena rzpoložljivih sredstev za naložbe v gospodarstvu združenega dela v SR Sloveniji v obdobju 1984-1990 in ocena nekaterih večjih investicijskih potreb«. V tem gradivu so kvantificirani le nekateri investicijski projekti ter z naslovi opredeljenih cela vrsta manjših investicij. Iskra pa ni navedena s svojimi projekti. Od skupno predvidenih investicij v obdobju 1986-1990 v pretežno izvozno naravnane panoge v vrednosti 133 milijonov din kot so prikazane v tem gradivu, bi namreč samo Iskra v obdobju 1986-1990 investirala cca 35 milijonov din v svoje izvozno naravnane programe. Zato bi bilo potrebno ta del srednje-ročnega gradiva dopolniti.

Več pozornosti bi morali v analizah nameniti tudi vprašanju cen, saj procesi odmrznitve cen, ki so v teku, lahko inflacijo dvignejo na trištevilične številke. Pri tem bo predelovalna industrija prišla v nemogočo položaj. Sedanja analiza namreč kaže, da so cene bazične industrije rastle mnogo hitreje kot cene izdelkov predelovalne industrije.

To se kaže tudi v Iskri. Problem oskrbe s surovinami, prevelika izvozna usmerjenost bazne industrije, visoke cene le-teh, zmanjševanje akumulativnosti, zmanjševanje možnosti naložb bo omajalo izvozne ter proizvodne močasti Iskre ter nadaljnega razvoja elektroindustrije.

V Iskri razkorak med cenami repromateriala ter cenami končnih izdelkov traja že nekaj let, saj se nenehno zmanjšuje delež dohodka v celotnem prihodku oz. povečujejo stroški bolj kot pa dohodek.

Končno bi še omenil, da se na področju zunanjetrgovinske menjave pogoji gospodarjenja niso izboljšali, predvsem to velja za predelovalno industrijo. Ne bi tukaj navajali konkretnih razlogov, ker so nam dobro znani. Opozoril bi, da če ne bomo spremenili odnosov do izvozno usmerjenih organizacij združenega dela iz vseh stališč, ki sem jih v svoji razpravi navedel to pa velja še posebej za elektroindustrijo o nobenem vključevanju naše republike v mednarodno delitev dela, tako sedaj kot v bodoče ne bo možno govoriti.

Nedavno odprt novi obrat Avtoelektrike v Rutu.

Izvozni rezultati dokaj ugodni, uvoz daleč pod načrtovanim

„Iskrina dolgoročna usmeritev na tuja tržišča in pa Iskrina mreža poslovnih enot v tujini sta tudi v letošnjih prvih šestih mesecih pripomogla k relativno ugodnim izvoznim rezultatom, čeprav se Iskra srečuje s številnimi problemi — pomanjkanjem deviz za uvoz repromaterialov in opreme, pomanjkanjem deviz za devizno soudeležbo pri nakupih na domačem tržišču, pomanjkanjem dinarjev za financiranje proizvodnje in izvoza in še bi lahko našteval,“ je v oceni Iskrine menjave s tujino v prvih šestih in sedmih mesecih dejal direktor zunanje temeljne organizacije v Iskri Commerce Miloš Resnik.

Iskra je v prvem polletju izvozila na tuje za nekaj manj kot 106 milijonov dolarjev. To je 40 % letnega načrta, za katerega vemo, da znaša dobrih 264 milijonov dolarjev. Vsekakor je to dokaj ugoden rezultat, saj je na razvitem zahodu začelo gospodarstvo šele le postopno oživljati, v številnih deželah v razvoju se nadaljuje globalna strukturna kriza, glede našega izvoza v klirinške dežele SEV pa velja vsekakor omeniti, da se srečujemo s precejšnjimi problemi pri oskrbi z reprodukcijskimi materiali.

Od omenjenih skoraj 106 milijonov je Iskra prodala na konvertibilno območje za nekaj manj kot 82 milijonov dolarjev. To je 45 % letnega načrta in celo za dobro petino več kot v enakem obdobju lani. Dosti slabše pa smo prodajali na klirinško območju. Izvozna številka znaša nekaj manj kot 24 milijonov dolarjev, kar je le dobra četrtina letnega načrta in je celo za 15 % manj kot v lanskih prvih šestih mesecih.

Morda še nekaj številok o prodaji na posamezna področja.

V dežele razvitega zahoda smo prodali za 38 milijonov dolarjev. Najbolj uspešni smo bili v državah Beneluxa, v ZR Nemčiji in Franciji, slabše pa v Skandinaviji, nekaterih sredozemskih državah ter v Avstriji in Švici.

Na perspektivna tržišča držav v razvoju je Iskra prodala za dobrih 37 milijonov dolarjev ter s tem celo preselila polovico letnega načrta. Izvoz v posamezne dežele v razvoju je bil precej različen, pri čemer je dosegla Iskra visoko izvozno stopnjo na tržiščih Srednjega in Bližnjega vzhoda in Severnoafriških sredozemskih dežel, nekoliko slabše pa smo prodajali v Turčijo in na Daljni vzhod. Izvoz v dežele Latinske Amerike je precej zaostal za predvidevanji.

Omenili smo že, da je v prvem polletju znašal izvoz na klirinško območje nekaj manj kot 24 milijonov dolarjev, skupno pa smo v dežele SEV izvozili za dobrih 30 milijonov dolarjev. To je manj kot tretjina letnega plana.

Izvozna uspešnost posameznih Iskrinih proizvodnih delovnih organizacij je bila v prvem polletju dokaj različna. Uspešno so izvažale Elektropatika, Avtoelektrika in Elementi. Vse te tri delovne organizacije so skupno dosegle kar četrtino celotnega Iskrinega izvoza. Kolikor toliko dobro

so izvažale tudi Široka potrošnja, Kibernetika in Kondenzatorji. Pri tem je treba omeniti, da je Široka potrošnja povečala izvoza v primerjavi z lanskim letom kar za 32 %. Podpovprečne rezultate so v tem obdobju dosegle (Telematika, Elektrozveze, Zmaj in Avtomatika).

Ob tem je treba dodati, da smo kot merilo večje ali manjše uspešnosti posamezne delovne organizacije uporabili njen letni izvozni načrt. To omenjamo zato, ker so nekatere delovne organizacije v primerjavi z lanskim letos povečale izvoz, žal pa izvoznih načrtovanih številok niso dosegle.

Z uvozom v prvem polletju je bilo takole: Iskra je skupno uvozila za dobrih 50 milijonov dolarjev repromaterialov in opreme. Od te vsote je odpadlo na opremo le slabe 3 milijone dolarjev. Celotna uvozna številka predstavlja le tretjino letošnjega načrta, še dosti bolj kritičen pa je bil v tem obdobju uvoz opreme, saj je Iskri uspelo kupiti v tujini le za desetino od letos predvidene vsote.

Vzrokov za tolikšno nazadovanje pri uvozu je več, glavni pa je predvsem ta, da ne dosegamo zastavljenih ciljev pri prodaji svojih izdelkov v tujino, problem pa je tudi v strukturi izvoznih poslov. Zunanjetrgovinski strokovnjaki v Iskri poudarjajo, da vse preveč pozornosti namenjamo kooperacijam in maloobmejnemu izvozu, čistega izvoza pa je v odstotkih vedno manj. Zanimiv podatek: v celotnem Iskrinem konvertibilnem izvozu odpade na kooperacije, maloobmejni promet in kompenzacije kar 36 %.

V Iskri Commerce imajo medtem tudi že podatke o izvozni in uvozni dejavnosti v letošnjih prvih sedmih mesecih, čeprav gre za zdaj šele za oceno in ne za uradne številke. Direktor Miloš Resnik poudarja, da so ti rezultati, kot kaže, celo ugodnejši kot v polletju. V Iskri Commerce ocenjujejo da je Iskra v obdobju januar—julij izvozila za dobrih 122 milijonov dolarjev, od tega za dobrih 92 na konvertibilno in 30 na kliring.

Vse pa kaže, da so to ugodno rast prekinili kolektivni dopusti in da bo trajalo vse predolgo preden bo izvoz spet stekel z normalnim tempom.

LD

Polletni rezultati ne napovedujejo konca težav

Rezultat poslovanja Tovarne gospodinjiskih aparatov iz Reteč v prvih šestih mesecih letošnjega leta ne vzbuja optimizma: zabeleženih je namreč 105 milijonov dinarjev izgube. Rdeče številke, ki so med drugim pripomogle k uvedbi ukrepa družbenega varstva, začasni upravi temeljne organizacije dela prav gotovo ne bodo olajšale, pa tudi ponavljati v nedogled se ne bodo mogle. Kako bodo torej poprijeli za delo v naslednjih mesecih, smo povprašali začasnega upravitelja Tovarne gospodinjiskih aparatov Venčeslava Ambrožiča.

»Izredne težave in neprestane prekinitve dobav potrebnega reprodukcijskega materiala, še zlasti uvoženega, izredno pereča devizna problematika, kopičenje likvidnostnih težav, vse to je povzročalo nešteto prekinitev dela in hromilo tok obračanja nedokončane proizvodnje. V takih razmerah seveda sploh ni bilo mogoče pričakovati, da bi poslovali brez izgube; še posebej ne zato, ker še vedno nismo uredili tudi vrste od nas bolj ali manj neodvisnih problemov. Na primer tistega s cenami.«

Kakšni bodo ukrepi, kaj naj bi tovarno pripeljali na zeleno vejo?

Ambrožič: »V tem trenutku je to še težko napovedovati, saj prav zdaj pospešeno pripravljamo analize, na podlagi katerih naj bi se odločali o ukrepih za odpravljanje nakopičenih težav.

Ugotoviti moramo dejansko tržno sposobnost sedanjega proizvodnega programa, ugotoviti koliko časa bo še izvozno zanimiv, saj nam edino ta podatek lahko pove, koliko manevrskega prostora bomo imeli pri ukrepanju.

Razčistiti bomo morali tudi finančno problematiko temeljne organizacije, ugotoviti potrebe po investiranju in vse ugotovitve združiti v program ukrepov. To pa seveda še malo niso preproste naloge, čeprav smo se dogovorili, da bomo do septembra vse to opravili. Žal nam časa resnično ne preostaja veliko in si odlašanja ne smemo več privoščiti.

V delo vključujemo tudi ustrezne službe Iskra Commercea, ki bodo morale takoj po dopustu zavihati rokye in nam pomagati pri iskanju tržnih kažipotov. Šele tako zbrani podatki bodo seveda omogočali ustrezne spremembe programa, tehnološke organiziranosti tovarne in odločanje o perspektivni poslovnih politikah temeljne organizacije. Že danes pa lahko napovem, da bo izrednega pomena pri reševanju iz današnjih težav finančna sanacija. Težak položaj delovne organizacije kot celote pa zadeva seveda še malo ne poenostavlja!«

V javnih občilih se je nekajkrat pojavila napoved likvidacije tovarne. Je ta možnost na seznamu bodočih ukrepov?

Ambrožič: »Še malo ne, saj likvidacija sama po sebi ne rešuje ničesar. Prav gotovo bi bil tak uprep smiseln, če bi se vsestransko prepričali, da druge možnosti resnično ni. Vendar v sedanjem trenutku tega prav gotovo še ne vemo. Dogovorili pa smo se, da bomo strnili vse sile, da bi tovarno rešili in delavcem zagotovili trdnjšo socialno varnost. Kako pa bomo ukrepali, kot že rečeno, pred septembrom še ne bo znano.«

Kakšen pa je položaj obrata v Azariji pri Smederevski Palanki?

Ambrožič: »Delavci tega obrata so od sredine junija doma. V tem času so izkoristili letni kolektivni dopust, ostalo pa je, žal, treba pripisati popolnemu pomanjkanju potrebnega repromateriala.

Danes tako ugotavljamo, da je skoraj nerešljivo vprašanje preskrbe z elektromotorji za aparate, ki so jih sestavljali v Azanji. Prilepški Mikron ni usposobljen za tovrstno proizvodnjo, spodnjeidrijska Iskra pa ima preveč drugih izvoznih obveznosti. Bistveno pri obratu v Azanji pa je, da vse od ustanovitve ta obrat ni postal tisto, kar bi glede na prvotno zamisel moral postati.

Sedanja tehnološka sposobnost, ki je omejena nanajpreprostejšo montažo, ne zadošča za pokrivanje vseh transportnih in manipulativnih stroškov, ki se kopičijo pri prevažanju vseh sestavnih delov iz matične tovarne v Retečah. Nobena skrivnost ni, da Azanja v vseh letih od ustanovitve ni poslovala z dobičkom, temveč je za matično tovarno vseskozi predstavljala le strošek.

Tako naprej seveda na gre, Tovarna gospodinjiskih aparatov investicij, ki bi bile nujne za usposobitev tega obrata,

DO KONDENZATORJI — SEMIČ

Rezultati petmesečnega poslovanja

Za začetek zapišimo, da je temeljna značilnost poslovanja semiške delovne organizacije v letošnjem letu dejstvo, da se kljub težavnim in zapletenim pogojem gospodarjenja proizvodnje v DO povečuje iz meseca v mesec. Tako so maja proizvedli izdelkov v vrednosti 69.855.497 dinarjev (po stalnih cenah iz leta 1980), oziroma za 11 % več kot mesec poprej in kar za 27 % več kot januarja letos. Če pa primerjamo doseženo proizvodnjo v prvih petih mesecih letošnjega leta s proizvodnjo v lanskem letu za isto obdobje, lahko ugotovimo, da je proizvodnja porasla za 21 %. Po TOZD pa so ti primerjalni podatki naslednji: TOZD Elektronski kondenzatorji beleži porast v višini 19 % TOZD Energetski kondenzatorji v višini 17 % in TOZD Elementi za odpravo motenj v višini 23 %.

Tako je bil v petih mesecih letošnjega leta plan proizvodnje delovne organizacije uresničen v višini 39 %, tako realizirana proizvodnja pa je za 3 % nižja od planirane proizvodnje. Uresničitev plana proizvodnje, namenjene domačemu trgu, so preselili za 1 %, medtem ko je bila realizacija plana proizvodnje za izvoz 6 % pod predvidevanji letošnjega plana.

V semiški delovni organizaciji so v petih mesecih (januar—maj) izvozili za 2.704.407 dolarjev, kar pomeni uresničenje letnega plana izvoza v višini 32 % in za 8 % manjši izvoz, kot je bil uresničen v istem obdobju lani. Vendar pa se je kvaliteta izvoza, to je izvoza glede na območje prodaje, močno izboljšala, saj je bil izvoz na konvertibilno območje dosežen v višini 2.146.458 dolarjev in je bil za 22 % večji od izvoza, ki so ga dosegli v istem obdobju lani na konvertibilno območje. Na klirinško območje pa so izvozili za 557.949 dolarjev blaga, kar je za 52 % manjša vrednost izvoza na to območje v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta, hkrati pa to pomeni tudi 27 % realizacije plana na klirinško območje. Nedoseganje plana na tem območju je posledica sprejete poslovne politike delovne organizacije v Semiču.

V obravnavanem obdobju pa so v Semiču uvozili reprodukcijskega materiala v vrednosti 2.069.580 dolarjev, oziroma 43 % več kot v istem obdobju lani. Delež uvoza s klirinškega območja se je znižal in sicer za 44 % ter pomeni le 2,4 % celotne vrednosti uvoza. Povečana vrednost uvoza je posledica naje-manja tujih blagovnih kreditov. Z njihovo pomočjo so v prvih petih mesecih uvozili za 508.540 dolarjev reprodukcijskega materiala.

ne zmore, zato bo treba poiskati pomoč drugje. Danes vemo, da tudi tamkajšnja družbenopolitična skupnost (Smederevska Palanka) kaže razumevanje za težave in da bo v oporo pri iskanju izhoda. Zaenkrat prevladuje stališče, da bi optimalno rešitev lahko poiskali le skupaj z Iskro.«

In še vprašanje o izvozu, ki ne teče po predvidevanjih, če tudi je prav realiziran izvoz življenjskega pomena za tovarno. Kako ocenjujete današnje izvozne možnosti Tovarne gospodinjiskih aparatov?

Ambrožič: »Danes že vemo, da letošnjega načrta izvoza ne bomo izpolnili, temveč bomo najverjetneje dosegli le dve tretjini načrtovanega. Tovarna sama izboljšanja ne more zagotoviti, saj je odvisna od naročil, ki jih na tujih trgih zbere Iskra Commerce. Teh pa ni dovolj, zato pa več izvoziti ne moremo. Res pa je tudi, da sedanji proizvodni program na zahodnih tržiščih zaradi predragih domačih repromaterialov ni konkurenčen. To pa žal, postavlja v formulo za dolgoročno sanacijo TOZD še eno neznanko več.«

Stane Fleischman

Porast proizvodnje v primerjavi z istim obdobjem lani za 21 % gre predvsem na račun boljše oskrbe z uvoznimi surovinami in povečanja števila zaposlenih. Na dan 31. maja letos so v Semiču zaposlovali 1615 delavcev, kar pomeni povečanje števila zaposlenih za 127 delavcev, oziroma 9 % povečanje.

Posledica dobrih proizvodnih rezultatov in preseganja plana prodaje na domačem tržišču je tudi ugoden finančni rezultat poslovanja, tako v mesecu maju, kot v vseh petih mesecih letošnjega leta. Celotni prihodek so v Semiču dosegli v višini 1.661.916.503 dinarjev in so tako letni plan uresničili v višini 49 %. Dohodek so dosegli v višini 627.525.837 dinarjev, kar pomeni uresničenje plana v višini 57 %. Masa sredstev za osebne dohodke je bila dosežena v višini 203.862.116 dinarjev in je za 3 % pod načrtovano obračunano maso sredstev za osebne dohodke. Vzrok temu je predvsem v nižjem številu opravljenih ur kot so predvidevali in sicer za 8 %. Povprečni netto dohodek na zaposlenega je bil večji od doseženega dohodka v istem obdobju za 54 % ter je dosegel vrednost 19.279,00 dinarjev.

Ker je v teh rezultatih praktično zajeto že prvo polletje letošnjega leta je ob tem za konec potrebno še nujno opozorilo: plan vlaganj v opremo se prepočasi uresničuje. Petmesečna vlaganja v opremo v višini 26.027.000 dinarjev so vsekakor preskromen znesek, ki bi omogočal uresničevanje zastavljenih ciljev letošnjega leta v razumnih mejah. Sicer pa to ni značilnost samo Iskrine semiške delovne organizacije. D.Z.

SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana

razpisuje
TEMELJNI SEMINAR ZA ZUNANJETRGOVINSKO POSLOVANJE
(zunanjetrgovinska registracija)

v času od **24. 9. do 6. 10. 1984** v Portorožu

Delavci, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa morajo imeti po zakonu o prometu blaga in storitev s tujino ustrezno strokovno izobrazbo in morajo izpolnjevati druge pogoje, ki jih določa Gospodarska zbornica Jugoslavije v sporazumu z gospodarskimi zbornicami republik in avtonomnih pokrajin (Ur. l. SFRJ 9/78). Za delavce, ki so dolžni opraviti posebni strokovni izpit za pridobitev zunanjetrgovinske registracije organiziramo razpisani seminar kot pripravo za izpit.

Opravljeni strokovni izpit, ki je pogoj za delo v zunanjetrgovinskih poslih, je obnem tudi POGOJ ZA VPIS V 6. ZUNANJETRGOVINSKO ŠOLO V ISKRI.

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM:

- zunanjetrgovinsko poslovanje,
- zunanjetrgovinski in devizni režim SFRJ,
- pravni posli v zunanji trgovini,
- plačilni promet s tujino,
- mednarodni transport in transportno zavarovanje,
- carine in carinsko poslovanje,
- temelji družbeno politične ureditve in družbeno ekonomskih odnosov SFRJ.

ČAS IN KRAJ:

Seminar se bo začel 24. 9. 1984 v Portorožu in bo trajal do 6. 10. 1984.

NOSILEC PROGRAMA:

Gospodarska zbornica Slovenije z izvajalcem VEKŠ, Maribor.

CENA:

Cena seminarja je 6.500 din. Navedeni znesek bodo TOZD, oz. DSSS vplačale na naslov Gospodarske zbornice, na podlagi podpisane prijavnice kandidata. Plačilo penzijskih in potnih stroškov uveljavljajo kandidati v svoji organizaciji. Cena za opravljanje posebnega strokovnega izpita znaša 2.400 din.

PRIJAVE:

Prijavnice naročite na tel. št.: 061/222 -212, oz. v Izobraževalnem centru SOZD Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3/VI. Izpolnjene prijavnice vrnite na isti naslov, najkasneje do 1. 9. 1984. Kasnejših prijav v nobenem primeru ne bomo mogli sprejeti.

Semiška tovarna kondenzatorjev.

Dobro gospodarjenje Iskre v Spodnji Idriji

Analiza rezultatov poslovanja spodnjeidrijske Iskre v letošnjih prvih šestih mesecih nam pokaže, da je ta 750-članski kolektiv letos izdelal čez milijon sedemsto tisoč elektromotorjev, kar je sicer manj kot so si zastavili s planom, toda še zmeraj za 14 odstotkov več kot v enakem obdobju lanskega leta.

Celotni prihodek tako znaša nekaj nad 2 milijardi dinarjev in je za 137 odstotkov večji kot v lanskem prvem polovici leta, dohodek je večji za 123 odstotkov in znaša nekaj manj kot 440 milijonov dinarjev. Čeprav so z doseženimi rezultati v Spodnji Idriji zadovoljni, bodo morali v bodoče več pozornosti posvetiti skrbnejšemu ravnanju z dragim materialom.

Najbolj so seveda zadovoljni z izvoznimi rezultati. Na tuje trge so prodali kar 39 % svoje proizvodnje in za te

svoje izdelke iztržili 5,5 milijonov dolarjev. Poleg tega gre posredno v izvoz tudi velik del njihovih izdelkov, ki jih dobavljajo domačim kupcem.

Doseženi rezultati so tako porok, da bodo tudi letos uresničili smelo zastavljene planske cilje. Za letošnje leto so si namreč zadali nalogo, da bodo izvozili kar za 12 milijonov dolarjev, naslednje leto pa za 15 milijonov dolarjev.

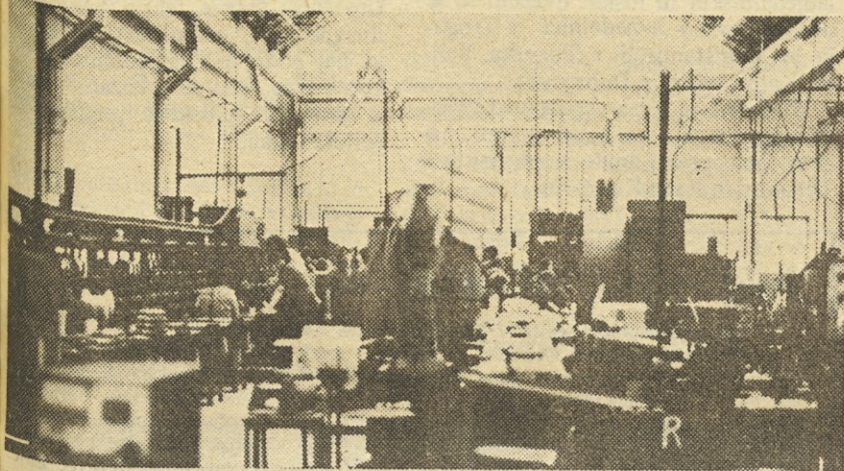
Ob vsem tem pa se tudi pripravljajo na selitev proizvodnje kompresorskih motorjev v novo proizvodno halo, ki je sad skupnega vlaganja z beograjskim Brodoinpexom.

Z novo halo bodo tako pridobili 4100 kvadratnih metrov uporabnih površin, s sodelovanjem z Brodoinpexom pa nameravajo nadaljevati tudi v bodoče — prva skupna akcija naj bi bila gradnja visokoregalnega skladišča.

Mojca Čibej

DO AVTOELEKTRIKA

Med dopustom veliko opravljenega dela

Linija rotorja v novih prostorih.

Novogoriška delovna organizacija Iskra — Avtoelektrika je imela kolektivni dopust od 23. julija do 6. avgusta. Delavke in delavci so se oddahnili po napornem delu in nabirali moči za nova dela in naloge. Vendar ne vsi. Medtem, ko se je večina nastavljala sončnim žarkom ob sinjem Jadranu in toplih rekah ali pa uživala v svežem planinskem zraku, pa so morali delavci tovarne delovnih sredstev še bolj zavijati rokave. Potrebno je bilo namreč postoriti to in ono, kar ni mogoče takrat, ko so vsi zaposleni na delovnih mestih, opravljenih del pa je res veliko.

Napak bi bilo, če ne bi predstavili vsaj najvažnejših. Prva in najvažnejša naloga je bila selitev dela proizvodnje iz tovarne velikih zaganjalnikov v novo halo, zgrajeno južno od tovarne malih zaganjalnikov. V tem kratkem času so uspešno preselili linijo gredi in linijo rotorja ter prilagodili strojni park na v hali obstoječe priključke (električno omrežje, ventilacija, zrak itd.)

Druga, nič manj važnejša naloga je bila preureditev prostora v tovarni generatorjev, v oddelku elektronike. Namen preureditve ni bil le v posodobitvi delovnih mest, temveč tudi »spopadek« z občutljivo temo — počutje na delovnem mestu. Po zaslugi delavca iz tega oddelka (v našem časopisu ga bomo prav zaradi tega predstavili v eni prihodnjih števil), je sedaj mnogo prijetnejše vzdušje in počutje na katerega vplivajo usklajene barve ter nekateri

prikladni in pomembni dopolnjevalci delovnih mest. Po zaslugi delavcev iz tovarne delovnih sredstev je tu še protiprašni premaz na tleh in na novo prepletkane stene obrata elektronike.

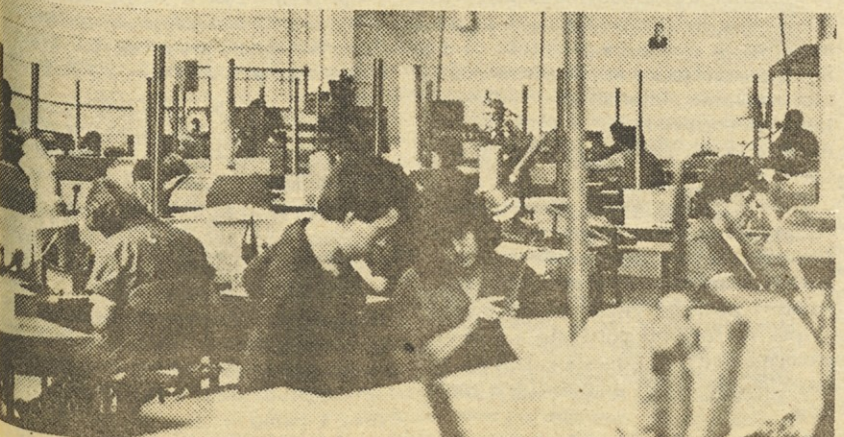
Svoje so opravili tudi delavci energetike. Očistili so vsa grelna telesa in prežračevalne naprave v delavnicah. Med mnogimi vzdrževalnimi deli pa moramo omeniti preureditev impregnacijske naprave za rotorje generatorjev itd.

Pogovarjali smo se z nekaterimi delavci, ki jim ni bilo »usodno«, da bi dopust koristili takrat, kot ostali člani kolektiva. »Bilo je še bolj naporno, kot takrat, ko smo vsi tu, saj smo se velikokrat spomnili na sodelavce, ki so bili kje sanjari v hladni senci, mi smo se pa potili in hiteli, da nas po izteku dopusta ne najdejo sredi dela«, nam je dejal mlad strokovnjak iz oddelka vzdrževanja.

»Res smo hiteli, saj imata linija rotorja in gredi obširen strojni park, let tega pa je bilo treba prenesti iz enega konca v drugega, iz ene hale v drugo. Časa je bilo malo, kljub vročini pa sta dobra organiziranost dela in dobra volja pripomogli, da smo zadane naloge pravočasno zaključili«, smo izvedeli od enega izmed ekipe, ki je bila zadolžena za selitev omenjenih linij.

In kaj naj strnemo za zaključek? Nič drugega kot to, da želimo tudi mi, ki smo se že naučili dopustniških lepot tudi delavcem tovarne delovnih sredstev prijetne dopustniške dni, ko se bodo zanje odločili.

Marko Rakušček

Lepše urejen oddelek elektronike.

Svetovni kongres o kakovosti

Angleška zveza za kakovost (BQA) je v sodelovanju z evropsko organizacijo (EOQC), ameriškim združenjem (ASQC) in japonsko zvezo (JUSE) organizirala svetovni kongres, posvečen kakovostni problematiki proizvodov in storitev. Materiali kongresa pomenijo pregled dogodkov na področju kakovosti na celim svetu.

Evropska organizacija za zagotavljanje kakovosti (EOQC) deluje preko strokovnih komisij in sekcij ter organizira vsako leto v drugi deželi, v sodelovanju z ustrezno nacionalno organizacijo — članico, letno konferenco, ki je posvečena določeni vodilni temi. Konferenca EOQC je bila tudi leta 1973 v Beogradu in je pomenila nekakšen vrh leta kakovosti.

Ameriško združenje za kakovost (ASQC) prav tako deluje v strokovnih komisijah in sekcijah ter ima svoje letne konference. Japonska zveza inženirjev in tehnikov (JUSE) je nosilec aktivnosti pri zagotavljanju kakovosti na Japonskem.

Te tri organizacije skupaj tvorijo mednarodno akademijo za kakovost (IAQ), ki v sodelovanju s članicami in posameznimi nacionalnimi organizacijami organizira vsaki 2 leti svetovni kongres o kakovosti.

Letos je bil tak kongres v Brightonu v Angliji in smo se ga udeležili tudi Iskraši. Vsebinsko je bil kongres zaradi obilice materialov in referentov organiziran v plenarnih sejah na začetku in koncu in v treh vzporednih strokovnih sejah. Vsak udeleženec si je potem lahko izbral predavanja, ki jim je želel prisostvoati.

Zagotavljanje prihodnosti s kakovostjo je bil naslov prve skupine referatov. V okviru te skupine so bili pripravljani referati, ki so dali pregled nad sistemskimi pristopi za zagotavljanje kakovosti praktično v celim svetu. Vrsta velikih svetovno znanih podjetij je prikazala svoj pristop pa tudi dosežene rezultate v prodaji. Iz Jugoslavije je v tej skupini nastopal z referatom tudi B. Zlatković iz Rade Končarja — Zagreb.

Pravica potrošnika je bil naslov druge skupine. Tu so obravnavali najrazličnejša vprašanja zaščite potrošnikov pred slabimi izdelki in storitvami.

Potrošnik je predvsem v industrijsko visoko razvitih deželah zahoda močno zaščiteno z vrsto predpisov in določil in lahko uveljavlja svoje pravice v precej večji meri, kot to lahko stori pri nas. Tudi v teh deželah ni vse prepuščeno »svobodnemu tržišču« in pravilo povpraševanja in ponudbe, temveč se skuša z zakoni in predpisi zaščititi kupca — potrošnika pred nesolidnim proizvajalcem.

Vpliv vodstva (management) na kakovost je bil naslov naslednje skupine prispevkov. Odnos vodilnih delavcev do kakovosti proizvodov in storitev je v celim svetu izredno pomembna. Pravilen odnos in ustrezne metode in načini vodenja, ki so bili v predavanjih predloženi, dajejo v večini primerov zelo dobre rezultate. Posebno pozornost je vzbujal tako imenovani SISTEM CELOVITEGA ZAGOTAVLJANJA KAKOVOSTI, ki so predstavili predvsem Japonci in ki obsega angažiranje vseh poslovnih funkcij neke reprodukcije celote za zagotavljanje in izdelane in poslovne kakovosti. V tej skupini je nastopil z referatom tudi D. Dolenc iz ZORIN — Bn. Njegov prispevek je obravnaval nagrajevanje kakovosti pri nas in je vzbudil veliko zanimanje.

Vzporedno s temi tremi skupinami referatov je bilo še 9 krajših strokovnih seminarjev po nekaterih strokovnih temah. Tako je bil udeležencem na razpolago seminar o zanesljivosti, ki se je ukvarjal s pristopi, kako izboljšati zanesljivost elementov predvsem v proizvodnji elektronskih elementov (vtekanje da ali ne) elektronskih naprav in sistemov, o energiji, ki se je ukvarjal z zagotavljanjem kakovosti naprav, ki črpajo, proizvajajo in prenašajo energijo o pravi v zvezi z življenjsko dobo izdelkov, o smereh razvoja v proizvodnji hrane in o problemih kakovosti v farmacevtski industriji.

Poseben seminar je bil posvečen komunikacijskim in informacijskim problemom v povezavi s kakovostjo. Ta seminar se je ukvarjal z osnovami informacijskih sistemov in možnostmi organizacije bolj enostavnih in ne tako obsežnih sistemov, kot jih imamo danes.

Največ udeležencev je bilo na seminarju bolje rečeno okrogli mizi, ki je bila posvečena krožkom kakovosti. Japonskih referatov na tem seminarju ni bilo, saj so

nekaj let nazaj Japonci sodelovali z vrsto referatov. Zato pa so bili s preglednimi referati zastopani Švedi, Belgijci, Združene države, J. Koreja, Danska, Madžarska in Jugoslavija, kjer je R. Petrov iz Rade Končarja — DO Domačinski aparati iz Skopja poročali o načinu dela in dosedanjih uspehih krožkov v tovarni v Skopju.

Francozi so v razpravi prikazali razvoj krožkov v Franciji, kjer jih je že na desetisoče in postajajo osnovna metoda za pospeševanje množične inventivnosti. Naj omenim, da se tudi vzhodnoevropske države, ki so se doslej kazale precej rezervirane glede krožkom podobnih oblik, vedno bolj in bolj lotevajo uvajanja krožkov v svojih tovarnah.

Veliko govora je bilo tudi o problemih in težavah, ki spremljajo uvajanje krožkov, tu smo si v marsičem podobni, vendar pa širjenje krožkov v mnogih deželah poteka veliko hitreje kot pri nas.

Zanimiva je bila razprava tudi o tem v koliki meri se sindikati, trade unioni itd. vključujejo v širjenje krožkov. Za združene države in skandinavske države je bilo slišati, da so sindikati v tej smeri zelo delavni, več, v vrsti organizacij so celo sami nosilci širjenja krožkov.

Na zaključni plenarni seji so bili trije referati, ki jih velja posebej omeniti. Angleška firma Jaguar je pokazala svoj sistem zagotavljanja kakovosti izdelkov in poslovanja, akcije ki jih je podvzemala v posameznih obdobjih in naraščanje prodanih vozil v teh obdobjih. Rezultati so neverjetni, saj je prodaja teh vozil v nekaj letih narasla trikratno. Znani dr. Juran iz ZDA je predstavil svoj inštitut, njegovo delo in s sistematičnim delom dosežene rezultate. Njegova ocena je, da je na področju kakovosti treba še veliko delati in vztrajati na izhodiščih.

Zaj mene najbolj zanimiv je bil referat direktorja angleškega zavoda za

standardizacijo (BSI), ki je opisal delovanje BSI, tudi finančne osnove tega dela, saj le manjši del denarja pridobi iz vladnih sredstev, ostalo pa pridobi iz storitvam. Res nazoren primer, kako more delovati tudi državna institucija, ki se ne omeji samo na jamranje, da ni sredstev, temveč si pomaga z delom. Ni slučaj, da je ravno direktor BSI orisal elemente zagotavljanja kakovosti proizvodov in storitev v Združenem kraljevstvu, saj so Angleži znani, da imajo najbolj urejen nacionalni sistem v Zapadni Evropi.

Zaključil je svoj referat s predlogom za vzpostavitev adekvatnega svetovnega sistema za zagotavljanje kakovosti, ki naj bi imel podobne sestavne dele kot nacionalni sistem in omogočal za dežele, ki so vanj vključene, lažjo izmenjavo blaga in storitev.

Skupen vtis s celotnega svetovnega kongresa je, da so v vsaki organizaciji, v vsaki sredini prisotni problemi v zvezi z zagotavljanjem kakovosti, tako kot so prisotni tudi pri nas. Poudariti pa je treba eno, da se večina organizacij v veliki meri dejansko poslužuje metod in rešitev ter tako na hitrejši način dosega rezultate.

Na koncu še nekaj posebnega. Ker je Brighton mondeno središče Anglije in drag, je organizator potovanja rezerviral prenočišča v Londonu in smo se vsak dan vozili z vlakom v Brighton. Vlak je hiter in vozi nekaj več kot 60 minut ter gre najmanj vsako uro. Navajeni na JZ smo občudovali angleške vlake, kako hitro in točno vozijo. Bilo je res na minuto.

Slučaj je hotel, da smo se vsedli v enega od vozov, ki je nekaj časa stal na vmesni postaji in prispel z 10 minutno zamudo v Brighton. Aha, smo rekli tudi pri Angležih ne gre vedno tako, kot si predstavljamo. Bili pa smo resno začudeni, ko smo zvečer pri povratku za London zagledali v železniški postaji ogromen plakat, tako da ga nihče ni mogel spregledati, na katerem se je železnica javno opravičevala za zamudo našega vlaka z zagotovitvijo, da so storili vse, da se to ne bo ponovilo.

Res nas je tak način presenetil in verjemite, še bolj bi nas, če bi doživeli to pri nas. Temu se reče kakovost storitve.

Lotar Kozina

SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana

razpisuje

posebno obliko pospešenega izobraževanja za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe po programu:

6. ZUNANJETRGOVINSKA ŠOLA V ISKRI
v času od 5. 2. do 26. 4. 1985

Pospešeno strokovno izpopolnjevanje je namenjeno delavcem, ki jih Iskra usmerja na odgovornejša dela in naloge na področju mednarodnega poslovanja Iskre.

VSEBINA:

Program je sestavljen iz izbranih splošnih in posebnih tem, ki celovito pokrivajo področje mednarodnega ekonomskega poslovanja organizacije združenega dela. Nova specifična in interdisciplinarna znanja, ki jih terja zunanjetrgovinsko poslovanje Iskre in mednarodno okolje izhajajo iz teoretičnih osnov in so močno naravnana na aktualna vprašanja družbeno-ekonomske in poslovne prakse s končnim poudarkom na Iskrini problematiki mednarodnega poslovanja.

POGOJI ZA VPIS:

Za vpis v program strokovnega izpopolnjevanja se lahko prijavi vsak, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

— je zaposlen v Iskri vsaj 2 leti

— ima dokončano višjo ali visoko šolo tehnične, ekonomske, pravne ali izjemoma tudi druge smeri

— obvlada aktivno enega od svetovnih jezikov

— je star (praviloma) do 35 let

Kandidati, ki niso oproščeni opravljanja posebnega strokovnega izpita za delo pri zunanjetrgovinskih poslih, morajo izpit, ki je eden od pogojev za ZT registracijo, opraviti do pričetka 6. zunanjetrgovinske šole v Iskri.

Temeljni seminar za zunanjetrgovinsko poslovanje, oziroma za pripravo kandidatov za opravljanje posebnega strokovnega izpita bo od 24. 9. do 6. 10. 1984 v Portorožu.

Izpitni roki v letu 1984 bodo v oktobru in decembru pri Gospodarski zbornici Slovenije.

ORGANIZACIJA:

Skupne oblike andragoškega dela bodo organizirane celodnevno 6 dni v tednu. Kandidat opozarjamo, da si prilagodijo obveznosti v zasebnem življenju na nadpovprečno obremenitev v času šolanja. Obiskovanje šole bo redna delovna obveznost.

V okviru priprav na šolanje bomo organizirali tudi temeljna predavanja o izbranih ekonomskih temah v obliki uvajalnega seminarja, ki bo potekal ob petkih in sobotah izven delovnega časa v mesecih november in december 1984 ter delno v mesecu januarju 1985.

Udeleženci, ki bodo vse obveznosti iz programa uspešno opravili, bodo prejeli spričevalo o uspešnem končanem šolanju in bodo imeli prednost pri razporejanju na zahtevnejša in odgovornejša dela in naloge v zunanjetrgovinski dejavnosti Iskre.

NOSILCI PROGRAMA:

Ekonomska fakulteta „Borisa Kidriča“, Ljubljana; SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana.

VODJA PROGRAMA:

mag. Mitja Tavčar, dipl. ing.

STROKOVNI KOORDINATOR PROGRAMA:

dr. Vekoslav Potočnik

ČAS IN KRAJ:

S programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli 5. 2. 1985 ob 8. v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek programa šolanja predvidevamo 26. 4. 1985 ob 14.

PRIJAVE:

Izpolnjene prijavnice z dokazili o izobrazbi in opisom dosedanjih delovnih izkušenj naj TOZD, oz. DSSS pošljejo najkasneje do 15. 9. 1984 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI.

Posebej prosimo, da upoštevate razpisni rok, ker bomo pričeli s pripravami kandidatov za šolanje že v septembru 1984 (ZI registracija, dopolnilni tečaji tujih jezikov, uvajalni seminar).

Podrobnejše informacije o vpisnih pogojih, organizaciji, izvedbi in vsebini programa lahko dobite na tel. št.: 061/222-212.

V prvem polletju relativno dobro

Znano je, da so se v našem gospodarstvu v zadnjem polletju, za katerega naše organizacije združenega dela prav ta čas obračunavajo in pregledujejo dosežene (polletne) rezultate svojega poslovanja, nadaljevala razmeroma neugodna gospodarska gibanja. Tako se je med drugim marsikje povečala nelikvidnost naših OZD, kar pa je, seveda, v takšnih okoljih hromilo tudi celotno gospodarsko aktivnost in poslovno iniciativnost posameznih samoupravnih poslovnih subjektov. Logična posledica tega je bila sorazmerno slabše doseganje in uresničevanje plansko začetih ciljev. Izpolnjevanja prevzetih obveznosti na izvoznem področju.

Za nas je v tej zvezi nedvomno pomembna ugotovitev, da je bil pojav povečane nelikvidnosti v letošnjem prvem polletju zabeležen tudi v SOZD Iskra in da je bilo to posledica predvsem očitno delno zmanjšane plačilne sposobnosti naših kupcev, ki so zatorej vidno nedredneje poravnali svoje obveznosti do organizacij Iskre-dobaviteljev.

V marsikaterem okolju (torej tudi v Iskri) je na ta način poslabšana finančna situacija povzročila ali pa še povečala že tudi sicer prisotne težave pri redni oskrbi z repromateriali. Vse to pa se je neizogibno negativno odrazilo v nedoseganju planirane dinamike v proizvodnji in iz dobavah in kar je še posebej neugodno — zlasti je zaostal izvoz.

Glede na tako opisano trenutno razmeroma neugodno gospodarska in poslovna gibanja pa je videti kar razveseljivo dejstvo, da moremo tu poročati vsem delavcem Iskri in tudi vsem drugim našim delovnim ljudem o eni izmed takšnih Iskrinih delovnih organizacij, katere delavci se morajo z nekim zadovoljstvom ozreti na rezultate, ki so jih bili dosegli in uresničili prav v teku zadnjega poslovnega razdobja.

V Iskrinem Institutu za kakovost in metrologijo v Ljubljani namreč radi povedo (številke polletnega obračuna pa to tudi potrjujejo), da so v tem polletju dosegli relativno dobre rezultate in da jim le-ti pomenijo uspešen zaključek letošnjega polletja. Ob tem pa so hkrati nesporni optimisti tudi še za vnaprej, saj dosedanje dosežene rezultate že obravnavajo kot dobro osnovo za poslovno uspešnost, ki jo pričakujejo in zaslužno žele tudi še za drugo polletje.

Rezultati njihovega dela in poslovanja za letošnje prvo polletje namreč izkazujejo ugodne stopnje rasti v primerjavi z enakim razdobjem lani po eni strani, po drugi strani pa njihovo poslovanje pri vseh pokazateljih ustreza tako dinamiki kot tudi preseganju načrtovanih planskih ciljev.

Če pogledamo njihove dosežene rezultate nekoliko pogloblje, vidimo, da je vrednost polletne realizacije v DO IKM v primerjavi z lanskim enakim razdobjem porasla kar za 55 odstotkov (znaša namreč 54.202.740 dinarjev), medtem ko jim je uspelo letno planirano vrednost svoje realizacije uresničiti natanko v višini 50,5 odstotka in kar kaže že kar na izjemno natančnost v dinamiki postopnega izpolnjevanja postavljenih letnih obveznosti.

Ob tem se zdi zanimiva tudi struk-

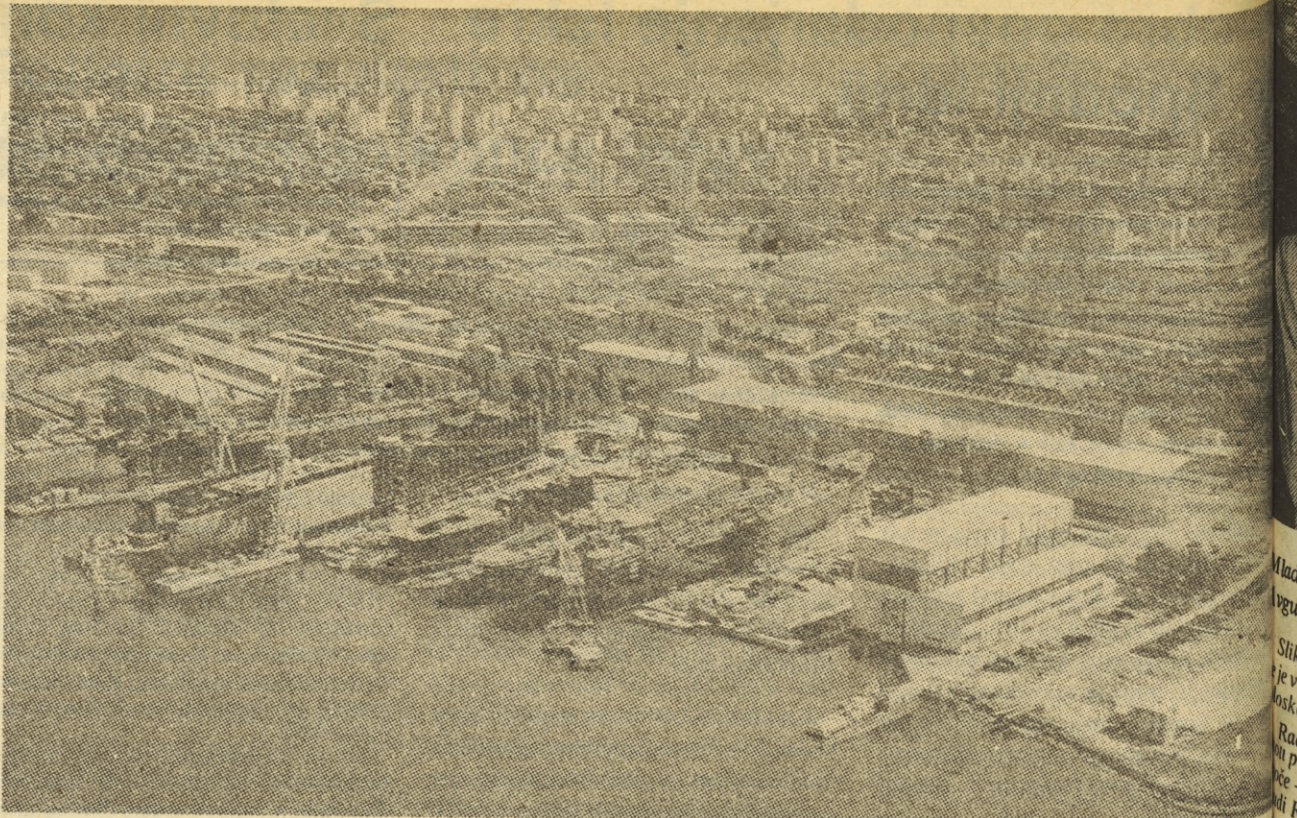
tura delitvenih izvorov letošnje polletne realizacije DO IKM: 40 odstotkov svoje realizacije so delavci DO IKM ustvarili iz naslova naročil SOZD Iskra, 11 odstotkov so jim prinesla združena sredstva iz okvira SOZD Iskra, nadaljnjih 8 odstotkov svoje realizacije so iztržili iz naslova interne realizacije IKM, medtem ko so jim kar 41 odstotkov dosežene realizacije omogočila naročila izven SOZD Iskra.

Mogli bi ob tej strukturi torej reči, da DO IKM po ustvarjeni realizaciji nikakor ni več življenjsko navezana in odvisna od — bi rekli — ugodnejših ali neugodnejših »vetrov«, ki vladajo in se sčasoma, seveda, tudi spreminjajo — kot povsod — tudi znotraj sistema Iskre. DO IKM torej v svoji življenjski, dejavnostni in poslovni strategiji nikakor ne »čaka« na Iskro, temveč je le-tej s svojo dejavnostjo za kvalitetni strateški razvoj bolj ali manj nenehno na razpolago in v nepogrešljivo korist. Z doseženimi poslovnimi rezultati pa jasno dokazuje, da si je povsod sposobna rešiti svoj krh tudi sama, če ji tako pokaže trenutna situacija. Ne otepa se s problemom izgubdarstva, kar je danes v našem gospodarstvu, kot je znano, že kar nekam nacionalno-gospodarsko pomemben pojav. To pa so tudi, se zdi, povsem utemeljeni razlogi, da tudi na tem mestu doseganim rezultatom delavcev DO IKM, posvetimo nekaj posebne pozornosti in tako na takšne (»svetle«) primere opozorimo tako vse delavce iz okvira SOZD Iskra, kot tudi vso drugo našo dejavnost, ki je z njo povezana na tak, ali drugačen način.

Polletni rezultati DO IKM, kot smo že omenili, izvirajo ta čas iz okvira sistema Iskre (naročila Iskrinih organizacij in združena sredstva) sicer še vedno kar 51 %.

Prav tako ob tem ni prezreti dejstva, da ta čas delež interne realizacije IKM znaša že 8 odstotkov in da to napram enakemu lanskemu razdobju pomeni nič manj kot 72,6-odstotni porast oziroma že kar 81,3 odstotno izpolnitev celotne letne planirane vrednosti iz omenjenega naslova. K vsemu temu je treba dalje omeniti, da naročila izven Iskri v realizaciji IKM predstavljajo že 41 % in da ta vir izkazuje napram lanskemu enakemu razdobju povečanje za 3 %.

Takšni poslovni rezultati dopuščajo domnevo, da se Iskrine organizacije nekako premalo zavedajo dolgoročnega razvojnega pomena in strateških koristi, ki (tudi zanje) nedvomno izvi-

Pogled na splitsko ladjedelnico.

Premalo sodelujemo z ladjedelnicama v Splitu in Trogiru

Sodelovanje z jugoslovanskimi ladjedelnicami je, kot kaže, v Iskri področje, ki se mu v tovarnah bolj ali manj izogibajo, prošnje Iskrinih predstavnikov in prodajalcev na primer na Reki, v Splitu, Pulju ali kje drugje, da bi to sodelovanje okrepili, pa padajo ... v morje.

Po mnenju nekdanjega direktorja Iskrinega predstavništva na Reki in zdaj Iskrinega predstavnika v Milanu Dina Vlačića in direktorja Iskrinega predstavništva v Splitu Nikole Baraća je osnovni problem v pomanjkanju atestov za tiste Iskrine izdelke, ki bi jih lahko vgrajevali v ladje. Takšne ateste ima Iskra zdaj le za peščico izdelkov. Povsem drugačen odnos pa imajo do ladjedelnštva nekatere Iskrine konkurenčne firme na Hrvaškem in v Srbiji, naj omenimo le dve, Nikolo Teslo iz Zagreba in Ei iz Niša.

Kot vse kaže, smo torej v Iskri zadovoljni z drobtinami z mize ene najbolj izvozno usmerjenih vej jugoslovanskega gospodarstva. Ob tem je treba seveda priznati, da je v večini primerov kupec ladje tisti, ki odloča o proizvajalcu določenih naprav na ladji in je zato tudi delež tujih in svetovno znanih firm daleč večji kot pa si v Jugoslaviji želimo.

Medtem pa je delež Iskrine prodaje ladjedelnicam, gledano v celoti, nekoliko boljši. Gre za opremo ladjedelnice in ne za naprave, ki naj bi jih vgra-

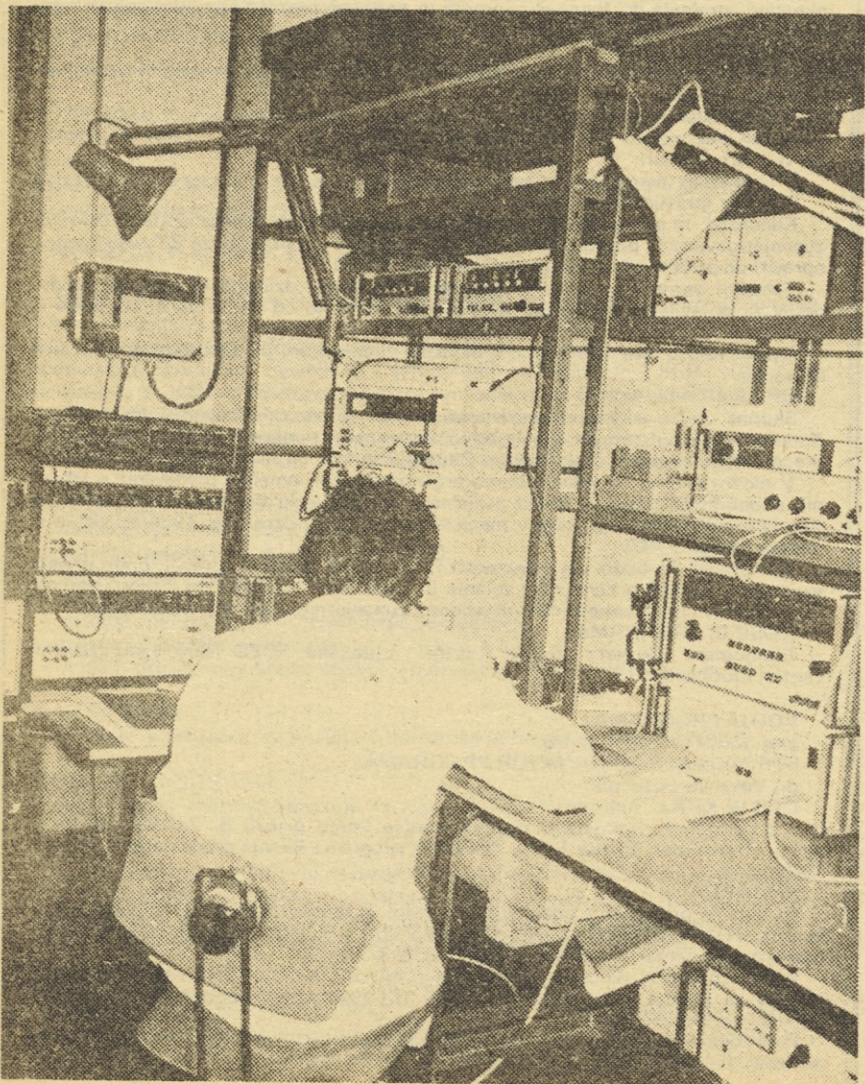
dili v ladje. Iskrinemu predstavništvu v Splitu je tako na primer v zadnjem času ob rekonstrukciji dvigal v ladjedelnici Split uspelo povsem izpodrinuti konkurenco. Za Iskrine naprave v ladjedelnicih in luških dvigalih so se odločili tudi v ladjedelnici v Trogiru ter v pristaniščih v Šibeniku, Splitu, Kardeljevem in Dubrovniku.

Podobno je Iskra uspela med ladjedelnici tudi z varilnimi aparati, čeprav ima precej hude konkurente v Uljaniku in Rade Končarju.

POHOD DELAVCEV ISKRA AVTOMATIKA

- 1. Namen pohoda:** počastitev 35. letnice Iskra Avtomatike
- 2. Program pohoda:** prehoditi je potrebno razdaljo cca 30.000 METROV V SMERI: Sostro, Podlipoglav, mimo Pugled gore, skozi Repče, mimo Lipoglava do Zg. Slivnice in Perovega ter nato do Jerove vasi, kjer je organizirana malica pri naši prijazni gostiteljici — sodelavki MARTI iz Avtomatike. Po okrepčanju bomo nadaljevali pot čez Grosuplje v smeri Veliko Mlačjevo, Velika Račna, Čušperk mimo Ilove gore do Zdenke vasi in končno do našega cilja, to je do temeljne organizacije Stikalni elementi Videm — Dobropolje. Nakazana pot je mimo znanih krajev iz zgodovine ter NOB (Magdalenska gora — rimske izkopenine, znani kraji iz NOB: Podlipoglav, Pugled, Ilova gora ter po poteh II. grupe odredov).
- 3. Čas in kraj odhoda:** Dobimo se v Sostrem v soboto, dne 8. 9. 1984 na avtobusni postaji (končna postaja avtobusa mestnega prometa št. 13, pri cerkvi v Sostrem) ob 7. zjutraj. Start bo seveda potekal hkrati za vse.
- 4. Pravico udeležbe:** vsak, ki je sposoben prepričati sebe o koristnosti takega pohoda ter se ne boji pokazati javnosti svojo vzdržljivost ter telesno pripravljenost.
- 5. Stroški:** vsak pohodnik ob prijavi vplača 200 din prijavnine za delno kritje stroškov popotne torbe.
- 6. Prijave:** sprejema Služba za družbeni standard Ljubljana, Kotnikova 6. do 25. avgusta 1984.
- 7. Priznanja:** vsak udeleženec, ki pride na cilj prejme za prehojeno pot zaslužno medaljo.
- 8. Želja:** polnoštevilna udeležba vseh združevalcev dela, ker to ni olimpiada 84. je hoja, ki je primerna za vsakogar in ker smo vsi skupaj zelo enaki priporočamo udeležbo vsakomur. Tako se bomo med seboj še bolj zblížili!
- 9. Opomba:** Udeležba na lastno odgovornost!

„Menim, da mora Iskra čimprej dobiti ustrezne ateste za številne svoje izdelke, ki bi jih lahko vgrajevali v ladje, saj sem prepričan, da bo naš predstavnikom in prodajalcem na tujem trgu, potem mnogo lažje uspelo dobiti kupce pa čeprav je konkurenca precej močna. Iskra mora biti prisotna pri vsakem poslu, mora dati svojo ponudbo, čeprav vsakega posla gotovo tudi ne bo dobila. Uspešnost takšne, lahko rečem vsakega dne, prisotnosti pri kupcih pa naj bodo to ladjedelnici, kjo drug, smo že dokazali.“ poudarja direktor splitskega predstavništva Nikola Barać.

Iz enega izmed laboratorijev v DO IKM.

rajo iz dejavnostne usmeritve DO IKM in, da DO IKM analogno temu postopno postaja vse manj del Iskri same, vse bolj pa se odpira navzven in neposredno v širši sistem celotnega slovenskega in preko le-tega tudi jugoslovanskega nacionalnega gospodarstva.

Morda glede na to ne bi bilo povsem odveč vprašanje, v katerem okviru se instituciji in delavcem DO IKM odpirajo prave dolgoročno razvojne perspektive in mesto optimalnega delovanja. Je SOZD Iskra za DO IKM prejemnik ali pa pretog poslovni sistem? Zdi se, da se takšno vprašanje utegne tu ali tam nekega dne zastaviti kot nekaj povsem logičnega. Delovni kolektiv DO IKM namreč daje vtis notranje delovne in dejavnostno usmeritvene konsolidacije, ki se kaže med drugim tudi v tem, da gre za razmeroma majhen kolektiv — 62 delavcev —, ki pa svojo kadrovsko rast, oziroma razširjanje gradi v zmernih mejah — v primerjavi z enakim razdobjem lani je v tej DO več le 9 novih delavcev, izmed katerih pa je kar 5 iz vrst študentov te DO.

DO IKM vodi, kot tudi sama trdi, merno politiko razvoja (rasti) in razmerij na področju bruto osebnih dohodkov in vseh kazalcev in vprašanj, ki so vezani nanje. Za bruto osebne dohodke so v tem razdobju razporedili nekaj več, saj povečanje glede na plan predstavlja 6 odstotkov, indeks rasti povprečnih mesečnih dohodkov na delavca pa je v tem polletju znašal 128,49. V DO IKM menijo, da glede na ugoden porast dohodka kot tudi ostalih parametrov, ki jih je potrebno upoštevati pri delitvi dohodka, posebej upoštevati

joč življenjski standard delavcev v razmerah hitre rasti življenjskih stroškov, to pomeni v tem obdobju zmerno delitev.

V DO IKM se morajo pohvaliti s poslovno solidnim uresničevanjem prevzetih investicijskih projektov. Ta čas se v tem smislu omenjajo posebej projekti »Mura« in »Merilna oprema«.

Finančni rezultati DO IKM so ugodni. Celotni prihodek se je tem delavcem od lanskega obdobja povečal za 58 odstotkov in dosegel vrednost dobrih 50 mio dinarjev. Zanimivo je, da so jim materialni stroški — kljub visoki stopnji inflacije — porasli le za 6 odstotkov, pri čemer pa opozarjajo, da pač še niso uspeli nabaviti uvoznega repromateriala v celoti za katerega pa seveda potrebujejo devizna sredstva in stimulacijo. Za sedanje gospodarske razmere in poslovanje delavcev DO IKM je pomemben in pohvalen podatek, da so kljub naraščajočim stroškom za dnevnice, nočnine, kilometrine, reprezentanco, pogodbeno delo in avtorske honorarje uspeli zadržati povečanje le v višini 2 %.

Ob tem pa še vedno hkrati resno opozarjajo, da je in bo rast omejenih izdatkov odvisna predvsem od rasti ustvarjenega dohodka in osebnih dohodkov, pa bo — po njihovem zdravem mnenju — pač neizogibno potrebno v bodoče povečati zlasti rast dohodka, oziroma se racionalneje trošiti razpoložljiva sredstva.

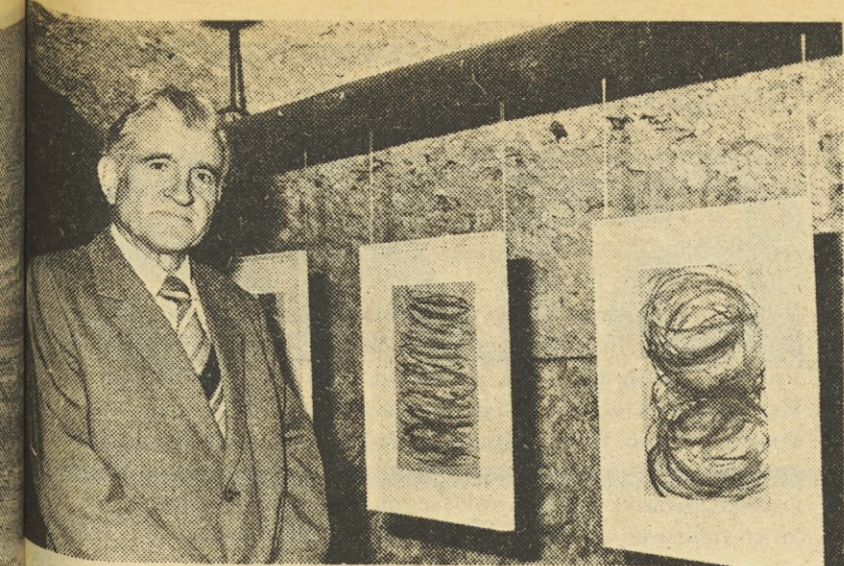
Vrednost dohodka DO IKM v tem obdobju znaša 37 mio dinarjev in to pomeni 780 odstotni porast v primer-

javi z enakim razdobjem preteklega leta, hkrati pa že tudi 64 odstotka izvršitve planirane vrednosti. K temu je kot poudarjajo, prispevalo več pomembnih momentov in sicer: počasnejša rast amortizacije in pozitivne obresti.

Vse to je prispevalo, da se je dohodek povečal za približno 6,12 mio dinarjev. Vendar v DO IKM razmere in dosežene rezultate ocenjujejo po vsem vidu zelo zdravo. Takole navajajo v svojem letošnjem polletnem poročilu: »Če hočemo takšen rezultat obdržati tudi v drugem letu, bomo morali še bolj izboljšati svojo delovno storilnost, kajti materialni stroški bodo naraščali veliko hitreje.«

Nadalje menijo v DO IKM o svojih rezultatih in nadaljnjih perspektivah za poslovno uspešnost svoje delovne organizacije še naslednje: »Rast čistega dohodka se nam je v primerjavi s preteklim obdobjem res povečala za kar 80 odstotkov in zdaj znaša dobrih 31 mio dinarjev. Tako smo ustvarili dovolj dobro osnovo za sklade in s tem tudi za nadaljnji ugodni razvoj DO IKM.

O DO IKM bi torej glede na vse povedano mogli reči za sklep nekako takole: Vse je kar dobro, vendar le na osnovi zdrave pameti, pridnosti, prizadevnosti ter daljnovidnosti in gospodarnosti delavcev, ki tam združujejo svoje ustvarjalne delovne napore in seveda, tudi svoje interese za prihodnost. Upamo in zaupamo jim, da bodo o njih mogli tako pisati tudi v prihodnosti.

Mladen Radojčić iz Kibernetike na razstavi svojih del, za katera je dr. Cene Avguštin zapisal:

Slikarstvo Mladena Radojčića, ki je bilo vrsto let usmerjeno v oblikovanje krajine, je v zadnjem času sprevrglo v razgibano igro abstraktnih oblik, ki polnijo slikarsko oskev.

Radojčićeve oblikovne igre v akvarelu nastajajo povsem spontano, brez kakršnihkoli priprav in razmišljanj, so neke vrste zapisi trenutnega razpoloženja, ki ga ni mogoče — kot se zdi — vkleniti v okove iz vidnega sveta prevzetih form. Vendar imajo Radojčićevi abstraktni liki svojo »konkretno« govorico, ki je zdaj živa, polna čustva, drugič zopet ujeta v ogrado brez izhoda ali vpeta v dinamično rast okolja. Svetla ozadja razstavljenih slik zbuja vtis neskončnega prostora, v katerega le bogato posegajo posamezni izrastki barvnih gmot, kot bi jih nevidna sila hotela obdržati v svojem dosegu.

Barve Radojčićevih akvarelov so v svojih tonskih razsežnostih zadržane, morda zato vplivajo na trdnost kompozicije in na resnost njenega izraza.

Piknik delavcev z Elektromotorjev

V soboto, 14. julija so Iskraši iz Želodnikov kot vsako leto ob približno enakem času pripravili tradicionalni piknik za vse člane kolektiva.

Na rokometnem igrišču v Selcih, ki je eno v največji meri prav po zaslugi kolektiva, so se na družabnem srečanju zbrali sodelavci, ki med rednim delovnim časom le stežka najdejo čas za sproščeno klepet, za pogovor o vprašanih, ki niso v zvezi z delom.

Za dobro, sproščeno počutje je pomembna glasba v živo: muzikantje so po-

skrbeli, da izdatna malica ni obležala v želodcih, temveč je pripomogla k hitrejšemu plesnemu koraku.

In še zanimivost s srečanja po sindikalni »direktivi«: sodelavci iz neposredne proizvodnje in režije so sestavili ekipo in se pomerili v nogometu. Tekma je pritegnila ogromno navdušenja in ušganj o rezultatu; no, zmagali so seveda močnejši in sicer kar z rezultatom 2:0. Tokrat je bila premoč na strani ekipe iz neposredne proizvodnje.

SF

popotovanja ranjskih orodjarjev

Večer. Ura se bliža 22. a mi se ne vrvimo v nočni ura, ki zaključuje delovni čas, ampak se odpravljamo v udobne spalnice, kjer bomo lahko ali tako predremali noč iz Ljubljane do Beograda.

Beograd. Pozdravi nas čemerno jutro na glavni avtocesti. Ko si tešimo lakoto in se v restavraciji hotela Kasina, se tudi tukaj spreminja v dokaj lep sončen dan. Prvič vidimo veterana, ki so tu izgubili svoja življenja v letalski nesreči. Zatem ogled spomenika neznanega junaka na sami 511 m višini, katerega je v letih pred drugo svetovno vojno zgradil kipar Meštrovič, med katero vihar je bil poškodovan in leta 1947 je bil območje ob spomeniku spremenjeno v nacionalni park. Danes je na Avali rajen tudi lep televizijski stolp. Pot nazaj po avtocesti mimo množičnega počivališča Beograščanov Jajincev (medvojni po-

čivališče na Dedinju. Peš se napotimo po počivališču velikana naše dobe — TITA. Tudi tukaj, utrjena solza, zastal je človek, ter misel: »Tu počiva del nas, naše časti, naše svobode in miru, tu počiva naša država, ki mu rečemo, naš TITO.«

Ustavimo se na Dedinju. Peš se napotimo po počivališču velikana naše dobe — TITA. Tudi tukaj, utrjena solza, zastal je človek, ter misel: »Tu počiva del nas, naše časti, naše svobode in miru, tu počiva naša država, ki mu rečemo, naš TITO.«

starega Beograda. Večer pa si prihranimo za obisk Skadarlije, tega bisera Beograda. Glasba nas vabi v gostišče »Dva jelena« in dež, ki je začel padati nam prav prija, da smo lahko začeli razvlečene pogovore ob pivcu in vinu po vzoru dolgovernosti zvezne skupščine...

Ostanek noči prebijemo v hotelu Kasina. Naslednji dan nas v Beogradu pozdravi dež. A nam to ne dela skrbi. Po velikem prizadevanju vodiča končno dobimo ves mesec rezervirane sežede na panoramskem vaku proti Baru (velika anarhija odgovornih na železniški postaji in nemoč odgovornih na vaku in to se imenuje red — turizem — do slednost...) — videti — zatem človek lahko šele verjame kaj lahko zgradijo njegove roke in kaj narava ohranja zase.

Ko se končno enajstič ustavimo, smo v Baru. Malo mestece nas sprejme v vsej svoji veličini, v spoznanju, da smo videli veliko lepega, se kar malce utrjeni posedemo v čakajočem avtobusu, ki nas odpelje do hotela Maestral v Miločeru. Pričaka nas prijazen osebje, dobra večerja, zasloje cene pijače, ter glasba, ki nas ob cenah pijače, tako uspa, da smo pozabili nato, da smo delavci Iskre in smo v dobri veri, da smo ameriški bogataši odšli v »adamo pranti, via špampet pa v flike«.

Med Kubo in Indijo

V slovenski politični publicistiki so takšne knjige, kot je Čučekovo delo »Med Kubo in Indijo« sora- zmerno redke, vendar pa zato nič manj potrebne. Gre namreč za novinarsko-publicistično pisanje, ki je sicer v svetu zelo razširjeno, pri nas pa, kljub izredno aktivni zunanje-politični aktivnosti nevrščene Jugoslavije, bolj redko in izjemno.

Janez Čuček si je z delom »Med Kubo in Indijo« zastavil nalogo, da bi drugače obravnaval politiko in gibanje nevrščenih kot smo bili doslej v naši publicistiki vajeni obravnavanja te tematike. Njegov način pisanja je uspešen poskus, da bi tematiko nevrščenosti podal vsekakor na način, ki bi bil dostopnejši in razumljivejši kar se da širokemu krogu bralcev, med katerimi zagotovo ni veliko takšnih, ki bi bilo temeljiteje in podrobneje seznanjeni s problematiko nevrščenosti v svetu, problematiko, ki kljub raznim oscilacijam med nevrščenimi samimi vendarle pomeni prav danes, v blokovski razdeljenem svetu, le tisto alternativo, ki omogoča izhod iz trenutno dokaj hladnega, skoraj zamrznjenega odnosa med obema velikima blokoma na svetu.

V uvodu v svojem delu piše Čuček, da opisuje njegova knjiga dogajanje v veliki družini nevrščeni- nih, v katero bodo kmalu sprejeli stotega člana, ali bolje rečeno, knjiga je pripoved o gibanju nevrščenih med konferencama na vrhu, septembra 1979 v Havani in marca 1983 v New Delhiju. To je čas, v katerem so morali nevrščeni skozi največje preizkušnje in so se soočali z največjimi izzivi, na katere so morali poiskati najboljše odgovore. Zato knjiga pripoveduje o tem, kako in kjé se je to zgodilo in zakaj. Vendar tega ni moč opraviti samo z navajanjem uradnih stališč in govorov, temveč tudi s pogledom za kulise dogajanj. Pri vsem tem pa je bil tudi sam kot novinar osebno priča tem dogodkom, kar seveda daje pisanju še osebno noto in osebne vtise, to pa je samo v prid pripovedi sami in stilu njegovega pisanja.

Posebej je treba še poudariti vrsto objavljenih podatkov, tako zemljepisnih, političnih, statističnih, gospodarskih in drugih o vseh nevrščenih državah, kar še posebej bogati knjigo in ji daje tudi avtentičnost, podatkovno težo ter tako lepo in smiselno dopolnjujejo pisanje o dogodkih in dejstvih v nevrščenem svetu med Kubo in Indijo.

Tako je avtor obogatil svoje pričevanje z dokumentarnim delom, ki na enem mestu in smotno izbrano predstavlja kar majhno enciklopedijo članic nevrščenega gibanja, v katerem, kot je znano, igra prav Jugoslavija eminentno in veliko vlogo.

Delo Janeza Čučka »Med Kubo in Indijo« je izdala založba Borec v opremi Mirana Moharja.

D.Ž.

Kopanja v hotelu si nismo upali privoščiti, niti v jutranjih urah, ker smo s postrežbo vode imeli preslabe izkušnje od prejšnjega večera... če je 11 700 din, koliko je šele cel bazen... gorenjska preračunljivost — varčnost...

Zgoraj zjutraj odpotujemo na izlet, do starega ribiškega naselja Sutomore, skozi Bar do Ulinja. To je malo mestece s cca 8000 prebivalci, ki danes živi predvsem od turizma v preteklosti pa je tod domovala oljka in soline. Naseljen je bil že za časa Grkov in Rimljanov in imenoval se je Olcinium. Leta 1571 so ga zavojevali Turki, ki so v njem naselili 400 alžirskih gusarjev, ter ga spremenili v trgovsko gusarsko pristanišče vse do 15. stol. Potomci teh doseljencev še sedaj živijo v teh krajih. Kraju danes daje največje dohodke morje, ki s svojimi čudovitimi peščenimi plažami, daje zatočišče zahtevnim turistom, reka Bojana in Drin pa skrbita, da se peščenar plaža obnavlja...

Privatno gostišče nam nudi okusno kosilo in pot mimo ribiškega Kalimera nas popelje v albanske vasi. Odlični šofer Pavičič Stjepan nas popelje po vsej gorski cesti ob gledanju čudovitih gorskih masivov Rumija 1593 m, prekrasnih pogledih na jezero, ter male skrite vasi črnogorskega življa med samo albansko mejo in mestecem Virpazar. Že skoro večer nas objame, ko pridemo v glavno mesto Črne gore Titograd. Ogledamo si mestno jedro, krajši postanek naredimo ob hotelu, ter si peš ogledamo še prvo tiskarno, ter spomenik iz belega kamna iz leta 1876 z imenom Osvoboditelji. Nato odpotujemo mimo narodnega gledališča, ki ga čuva velik spomenik Njegoša. In že zapuščamo mesto. Na naši levi nas spremlja letališče, pred nami pa čudovita cesta speljana čez Skadarsko jezero, preko hribovja Velja Trojica (1131 m) do Miločera, kjer nas čaka naše »domače ognjišče«. Počitek se prav pri- leže.

(Dalje prihodnjič)

Iz tujega strokovnega tiska

Najmanjši delci materije

V jedrskem raziskovalnem centru v švicarski Ženevi so zasledili dolgo iskani šesti kvark in ga označili kot T-kvark. Masa novega elementarnega delca je pomenila raziskovalcev 30 do 50-krat večja od tistih, ki sestavljajo protone. Kvarki so subatomarni delci, iz katerih je zgrajena materija. Iz obeh lahkih kvarkov so zgrajeni sestavni deli atomskega jedra, pozitivni protoni in električno nevtralni nevtroni.

Do sedaj so ugotovili pet teh sestavnih delov, pri tem pa je manjkal šesti kvark, ki so ga po teoretični plati določili, toda še ne zasledili. Zato ni čudno, da so se fiziki zavzeli za raziskave pri iskanju šestega delca, zlasti ker predstav- lja novoodkriti kvark nekako simetrijo k šestim »lahkim« sestavnim delom, oziroma leptonom, katerim pripada negativno nabiti elektron.

Po današnjih predstavah fizikov sestoji svet iz 24 delavcev, namreč iz šestih lahkih leptonov in šestih težkih kvarkov ter še antidelcev v enakem številu.

Umetne snovi prodirajo

Zadnja pridobitev motorne industrije je pogonska veriga motornih koles iz umetne snovi. Gre za visokoobstojeen acetalhomopolimer Delrim 100 St firme Du Pont, ki ustreza vsem mehanskim zahtevam, kot so trdnost itd. Nova pogonska veriga je že poskusno v prometu od julija 1983, torej eno leto. Vozniki zatrjujejo, da teče motor mirneje, kot pri stari izvedbi s kovinsko verigo. Veriga lahko doseže 70 stopinj Celzija, je pa obstojna proti olju, gorivu, soli, pesku in kakršnikoli umazaniji in kar je še posebno važno, hrup motorja je manjši za cela 2 decibela.

V primerjavi s kovinsko verigo je izvedba iz umetne snovi lažja in bo v serij- ski proizvodnji cenejša. Po enem letu uporabe niso zasledili nikake obrabe, zato predvidevajo, da bo imela še enkrat daljšo življenjsko dobo.

Novi motor

Poglavitna zanimivost mednarodne razstave robotov v ameriskem Detroitu ni bila mehanična roka, ki vtakne nit skozi šivankino uho, marveč en samcat elektromotor. Nov sistem nima prenosnega kolesja, pogonskih jermenov ali običajnih delov, s katerimi prenašajo mehansko silo, marveč je direktno na osi. Sistem »Megatorque«, ki ga je izdelala firma Motoronics Inc. v Santa Rosi v Kaliforniji, krmili računalniški čip Motorole, ki so ga razvili v 18 mese- cih.

Motorji brez krtačk niso nekaj posebnega, vendar strokovnjaki domnevajo, da bo potreba po le-teh naraščala, ker jih vedno več proizvajalcev električnih orodij vdeluje v svoje izdelke. Ti motorji imajo namreč manjšo obrabo in so lahko bistveno manjši, če proizvajalci uporabljajo močnejša magnetna polja. The Wall Street Journal Europe.

Visoka tehnologija

Visoka tehnologija je samo en del gospodarskega oživljanja. Med zaseda- njem pri Bentley College (Watham-Mass.) v ZDA so poslušali referat Davida Bitcha in Susane McCracken, v katerem sta imenovani po dolgih raziskavah ugotovila, da visoka tehnologija ne zadostuje za rast industrije, marveč je po- glavitna zmožnost, da industrija integrira sadove visoke tehnologije v svoj proizvodni program.

Po besedah Bitcha vrhunska tehnika ni gospodarski rešitelj in ne dajo upov za ameriško gospodarstvo. Visoka tehnologija ne ponuja večje zaposlitve, mnogo bolj velja, tako kot pri kmetijstvu, da je relativno majhna zaposlitvena baza temelj za proizvodnjo komponent, ki jih vdelava preostali del gospodar- stva. Electronics, New York.

Mladinski tabori v ZDA

Že 125 let je poteklo, odkar večina mladih Američanov med 6 in 18 leti sta- rosti prebije del poletnih počitnic v taborih. Letošnje leto, s sezono od junija do konca avgusta, letuje približno 4 milijone mladih v več kot 10 tisoč taborih. Do sedaj se je ukvarjala mladina v glavnem s športom, posebno z baseballom, kar pa se je sedaj spremenilo. Za osemdeseta leta velja glede tega »specializaci- ja« taborov. Danes imajo mladi Američani na voljo še spoznavanje določenih tehničnih dejavnosti in celo igro klovnov.

Zadnji krik novosti so specializirani računalniški tabori. Po mnenju nekate- rih jih je v tej sezoni že 400. So tabori, ki ponujajo kombinacijo baseballa in študija računalniškega jezika basic in tako povezujejo zunanjo in notranjo za- poslitev mladih. Drugi počitniški tabori ponujajo samo učenje računalništva. Rezultat takšnih počitnic seveda ne bo porjavela koža, ugotavlja londonski The Economist.

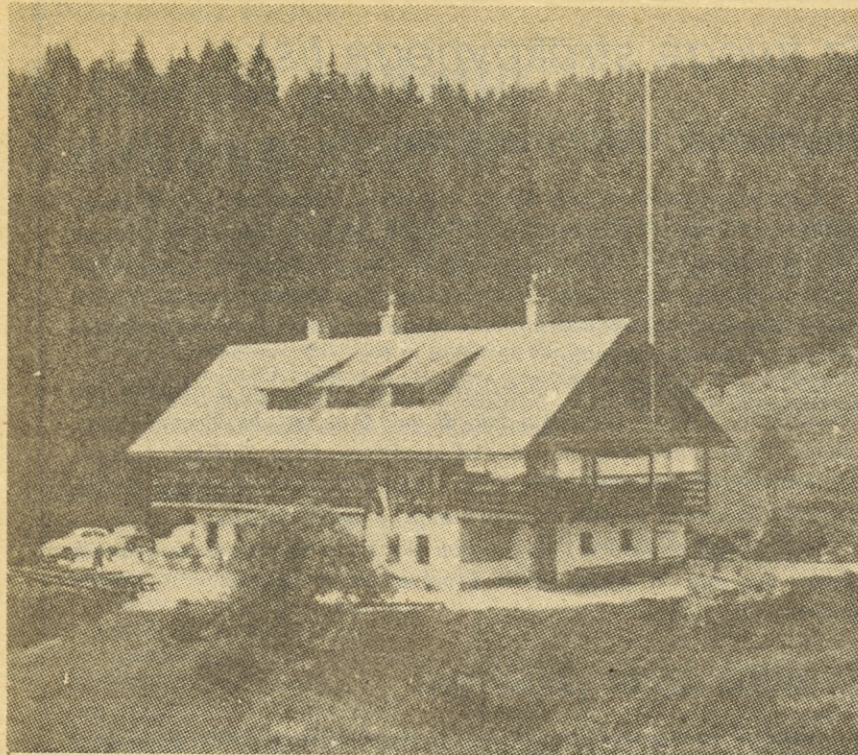
Za inteligentne moške

Po svetu je vedno več ljubiteljev živali, zlasti mačk. Nanje so se v naši beton- ski džungli spomnili tudi proizvajalci elektronske opreme, kajti mački morajo vsak dan imeti obvezen sprehod na prosto. Tod pa se vedno zatakne, ker ljudje ne utegnejo vsak hip odpirati vrat na slēherni mijav.

Prost izhod omogoča mačkam sodobna elektronika. Pasivni sestavni del imajo mačke okrog vratu, s katerim same odpirajo nevede elektronske »klju- čavnice«. Drugi del sestavlja luknja za izhod ali vhod. Le-ta ima prozoren pokrov s polkrožnim magnetom, ki ga mačka hitro odkrije in sama odpre prek ovratnika, na katerem je pasivna signalna tuljava. Pokrov se odpre in mačka lahko skoči na drugo stran. Elektronski ključavniški mehanizem se da pro- gramirati. Lahko je vedno zaprt, vedno odprt, dovoljen samo izhod ali samo vhod. Seveda je mačkam ali drugim živalim prehod vedno zaprt, če nimajo ustreznega ovratnika.

Takšna elektronska ključavnica je v Angliji že v prometu z imenom »Staywell«. Napravica stane 30 funtov in proizvajalci pravijo, da jih ne morejo izdelati toliko, kot jih zahteva mačje tržišče. Čeprav je naprava šele takorekoč na prvi razvojni stopnji in je uporablja samo za inteligentne mačke, kaže, da se bo obnesla.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

Partizanski dom »Vodiška planina« vabi

Partizanski dom »Vodiška planina« na Jelovici, delno prenovljen, stopa v novo sezono uspešnega poslovanja. Kot v preteklosti, bo tudi vnaprej nudil prijeten, družaben in zadovoljiv oddih borcem NOV in tudi ostalim ljubiteljem prelepih planinskih predelov naše domovine.

Dom stoji na 1118 m nadmorske višine. Lega doma s čistim naravnim okoljem je izredno privlačna in priporočljiva, zlasti za goste, ki jim je zaradi srčnih in živčnih motenj potreben mir in dobro počutje. V neposredni bližini doma, je na razgledni točki vidna lepa panorama cele Gorenjske.

Jelovica je bila že pred drugo svetovno vojno primerna točka za shajanje predvojnih revolucionarjev in je tako v letu 1941 postala ena od zibelk partizanstva. Dokaz partizanskih borb z okupatorjem v letih 1941—1945 so nešteti spomeniki in obeležja.

Tu je dovolj možnosti krajših in nenapornih izletov. Za daljše izlete pa je Jelovica z gozdnimi cestami od doma povezana poleg Radovljice z bohinjsko in selško dolino.

Od Radovljice je dom oddaljen 24 km in je možen dostop z vsemi vozili. Dom razpolaga s 50 ležišči, restavracijo in posebno sobo. Grajen je bil v glavnem za okrevanje borcev NOV in njihovih svojcev, katere že vsa leta pošiljajo na 10-dnevno okrevanje Občinska Zdrženja borcev NOV Slovenije in tudi ostale republike. Proste kapacitete pa lahko koristijo tudi nečlani ZZB—NOV, ki so deležni enake gostoljubnosti.

Redno poslovanje se vsako leto prične s 1. majem in se zaključi konec meseca oktobra.

Prijave za letovanja sprejema od 15. aprila do 15. maja vsako leto Občinski odbor ZZB—NOV Radovljica, tel. št.: 74-906. Od 15. maja dalje pa se interesi letovanja ali organizatorji kolektivnih izletov, ki jih je iz leta v leto več lahko neposredno javljajo upravi doma na naslov: Partizanski dom »Vodiška planina« Jelovica, Radovljica, ali tel.: 75-293.

Cene za polni penzion imajo na razpolago vsa občinska Zdrženja ZZB NOV Slovenije — Referati. Skrb za borce in invalide NOV pri skupščini občin, Občinski sindikalni sveti, sindikalne organizacije večjih gospodarskih organizacij in Turistična društva.

Cene pa so naslednje: člani ZB dnevno od 630—710, otroci borcev od 3—10 let 450—540, nečlani dnevno od 730—800, otroci nečlanov 3-10 let 540—600.

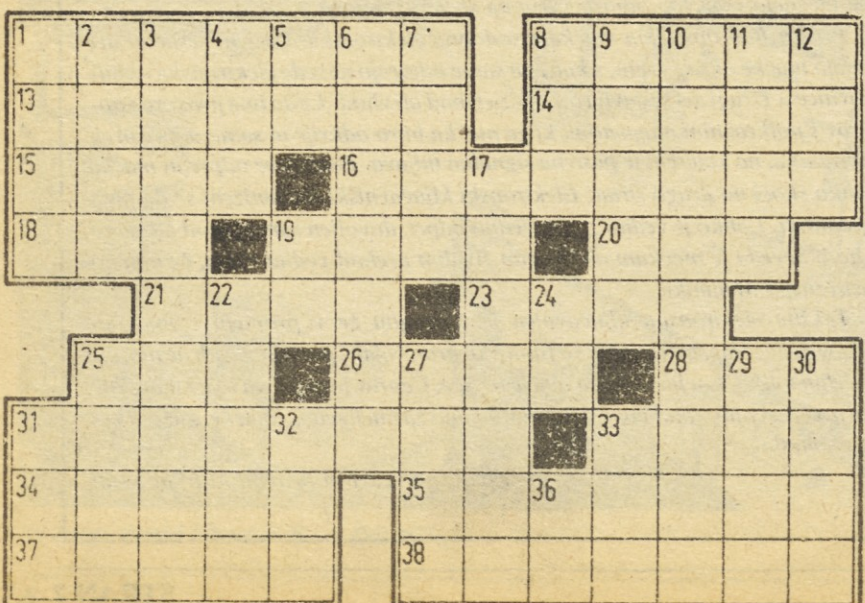
Hrano pripravimo tudi po naročilu!

Partizanski dom
»VODIŠKA PLANINA« — JELOVICA

Križanka za razvedrilo

VODORAVNO: 1. ime več partskih krajev iz dinastije Arsakidov, 8. meški socialnodemokratski politik (Gustav, 1868-1946), 13. uspešna življenjska ali poklicna pot, napredovanje v službi, 14. marokanska utežna mera (nekaj čez 0,5 kg), 15. človek z velikimi očmi, 16. izravnavanje, 18. reka, mesto in provinca v Siamu, 19. angleški dramski igralec, odlični interpret Shakespeara (Edmond, 1787-1833), 20. krilo rimske legije, 21. družbeni položaj, 23. nevestino premoženje, 25. avstrijska poročevalska agencija, 26. reka v Švici, desni pritok Rena, 28. zemeljska ožina na Malaki, 31. redko žensko ime, 33. bog ognja pri starih Indijcih, 34. mesto ob reki Baise v jugozahodni Franciji, 35. seštevanje, prištevanje, 37. raznobarna okrasna vrtna cvetica, 38. priprava za spreminjanje jakosti električnega toka.

NAVPIČNO: 1. hebrejski naziv za pristaniško mesto v Palestini, ki je bilo med leti 1187-1291 prestolnica križarske države, 2. večji kraj pri Krškem, 3. prevoz, 4. departma in reka istega imena v vzhodni Franciji, (glavno mesto je Bourg-en-Bresse), 5. kemijski znak za berilij, 6. orožarna, 7. japonsko mesto vzhodno od Osake, prva stalna prestolnica s številnimi kulturnimi spomeniki, 8. duša umrlega po verovanju starih Slovanov, 9. slovesna obredna oprava, 10. kapnik, ki raste od vrha navzdol, 11. okrepljena pijača, 12. ime mladinske pisateljice Peroci, 17. portugalski operni bariton (Francisco d', 1859-1921), 19. avtomobilska oznaka Karlovca, 22. pripadnik azijskega ljudstva, 24. različna vokala, 25. francosko mesto v departmaju Gard ob vznožju Sevenov, 27. četrti mesec židovskega koledarja, 29. podložno ljudstvo v sultanski Turčiji, 31. orientalski prašek za barvanje las, 32. telička, 33. vojvodinski časnikar in pesnik refleksivnih pesmi (Karoly, r. 1928), 36. Zevsova ljubica.

Plavalci iz Instrumentov na sindikalnih igrah Radovljice

Delavci OZD v radovljiški občini so v juliju nadaljevali svoje vsakoletne športne igre, to pot v plavanju na letnem kopališču v Radovljici.

Medtem ko je tekmovalje pokazalo, da ima najboljše plavalke in plavalce OZD Veriga iz Lesc, tudi za tekmovalce iz naše TOZD Instrumenti v Otočah lahko zapišemo, da so na tekmah nastopali solidno. Dokaz za to je drugo mesto ženske ekipe in tretje mesto moške ekipe, oz. v skupnem seštevku (ženske in moški) drugo mesto Iskre Otoče s 136 točkami, za plavalci Verige s 174 točkami.

Med plavalci v razredu B — 50 m prsno sta Iskraš Artiček in Vinko Ravnikar zasedla prvi mesti, v razredu C pa je prav tako zmagal Iskraš Edo Zaplotnik. Na 50 m prsno je nadalje zmagala tekmovalka Mojca Matjašič iz Instrumentov, v kravlu na 50 m pa je bila druga, medtem ko je bila v disciplini 50 m hrbtno Iskrašica Danica Logar prav tako druga.

— J. —

DOPISUJTE V NAŠE GLASILO

NA VRTAČO IN STOL

Planinsko društvo Iskra organizira v soboto, 25. avgusta lep planinski izlet na Vrtačo in Stol. Zbrali se bomo ob 6. uri zjutraj pod uro na ljubljanski železniški postaji in se z rednim avtobusom, ki odpelje ob 6.15 v Celovec, odpeljali do Ljubelja. Od tu bomo krenili preko Zelenice v Vrtačo — 2180 m in na Stol — 2236 m. Sestopili bomo v Zirovnico in se z vlakom odpeljali v Ljubljano.

Izlet bo vodil Vili Tekavec. Prijavite se pri Bredi Jančar, 572-331/614.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi moje drage mame

ROZALIJE KERN

se iskreno zahvaljujem sodelavcem Tovarne števec — končna kontrola za darovano cvetje in denarno pomoč hčerka Ivica Zaplotnik.

Ob smrti moje drage žene

MARIJE GOLOREJ

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD Vzdrževanje — ključavničarska delavnica za podarjeno cvetje, izraze sožalja in denarno pomoč mož Slavko Golorej.

Ob boleči izgubi drage mame

PAVLE PLESTENJAK — KOŠMRL

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD Števci — obdelovalnica in TOZD Orodjarna za darovano cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti

Mirko Košmrlj
Joži Plestenjak

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željenc, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Milan Krapež (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušek (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana Trg revolucije 3, tel.: 213-213, int.: 34-95 do 34-98 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Časopisne novice

Generalni direktor Inex —Adrie Janez Kocjančič in predsednik industrijske družbe Airbus Bernard Lethier sta sta podpisala pogodbo, s katero se je ljubljanski letalski prevoznik odločil, da bo z naročilom petih letal sodeloval pri načrtu evropske letalske industrije Airbus 320.

Letalo s 180 sedeži naj bi prvič vzletelo leta 1989, načrt pa pripravljajo predvsem družbe iz Francije, ZR Nemčije in Velike Britanije. Vrednost sklenjenega posla je približno 250 milijonov dolarjev, Inex —Adria pa bo verjetno pozneje naročila še tri takšna letala. Pri izpeljavi evropskega letalskega programa bodo sodelovala tudi jugoslovanska podjetja, med njimi naša Iskra. Gre za industrijsko tehnološko kooperacijo. Delež jugoslovanskih podjetij naj bi dosegel polovico vrednosti pogodbe med Airbusom in Inex —Adrio.

Ob koncu minulega meseca je na ljubljanski železniški postaji začel poskusno obratovati računalniški terminal za prodajo vozovnic, kar je prvi takšen primer na jugoslovanskih železnicah. Računalniku bo sedeva stregel človek, ne smemo pa te novosti zamenjati s sitemom za rezerviranje vozovnic, kajti takšna naprava, ali »centralni rezervacijski sistem«, se pri nas še ne bo tako kmalu pojavil, ne zaradi tehničnih, ampak finančnih ovir.

Na prometnem inštitutu železniškega gospodarstva v Ljubljani se že dalj časa ukvarjajo z zamislijo, da bi blagajne in šalterske službe dobile sodobno napravo za prodajo vozovnic. V zadnjih dveh letih pa je zamisel že tako napredovala, da je sodelavcem Iskre na željo ŽG uspelo izdelati prototip, ki bo nekaj mesecev moral prestajati natančnejše preizkuse, ki jih bo narekovala praksa. Iskrin terminal, preurejen za izdajanje vozovnic je namenjen samo za notranji potniški promet.

V Iloku (Slavonija) so vključili v javni promet novo avtomatsko telefonsko centalo z zmogljivostjo 1.500 telefonskih priključkov. Nova centrala bo omogočila zaključek del pri razširitvi mestnega telefonskega omrežja, ki so ga financirali meščani in organizacije združenega dela Iloka. Centralo je izdelala Iskra iz Kranja (Glas Slavonije, Osijek).

V Razdrtem so odprli novo farmo z najsodobnejšo tehnologijo, ki so jo zasnovali s pomočjo ljubljanskega Mlekarskega inštituta. Te dni nameščajo v Razdrtem še računalnik, prek katerega bodo kravam mlekaričam natanko določili količino močnih krmil in tako dosegli najprimernejšo porabo drage krme. Na farmi je 280 krav črnobelega pasme, ki bodo dajale letno 1,6 milijona litrov mleka. Vsa dela bo opravljalo 11 delavcev. Nova farma je stala 130 milijonov dinarjev in je sad znanja domačih delovnih organizacij. Tuj je samo računalnik. Prve krave se bodo vselile v nov hlev konec avgusta. Glede uporabe računalnika sodeluje s farmo kmetijske zadruge Postojna tozda Posestva Hruševje tudi Iskra-Delta.

V Titovem Velenju so odprli nov PTT center. Na površini 3.000 kv.m bo potekal poštni in telekomunikacijski promet. Samo za poštni promet je namenjeno 1.200 kv.m. S tem pa je trikrat več prostora kot pri prejšnji pošti. Vsi prostori so sodobno opremljeni, aklimatizirani in povezani z učinkovitimi transportnimi sredstvi. Največja pridobitev za uporabnike pa bo nova programska vodena Iskrina avtomatska telefonska centrala. Delo te centrale bosta vodila dva računalnika, zato bo možno hitrejšo vzpostavljjanje zvez, hkrati pa bo delo centrale nadzorovano tudi uspešneje. Centrala je modularno grajena in bo v prihodnjih letih omogočala širjenje do končne zmogljivosti 20 tisoč telefonskih priključkov.

Poštni del v novi zgradbi so že odprli, h kraju pa gredo tudi vse priprave za vključitev nove telefonske centale (zaradi dopustov je vest že nekoliko zakasnela in so centralo morda med tem že vključili).

Gradnja centra je veljala 454 milijonov dinarjev, približno polovico sredstev so združena sredstva ter sredstva referenduma, preostala pa so lastna sredstva Podjetja za PTT promet Celje in krediti. (Naš čas, Titovo Velenje).

Predstavniki niške Elektronske industrije, zagrebškega Rade Končarja, ljubljanske Iskre, beogradskega Mihajla Pupina in sarajevskega Energoinvesta so podpisali sporazum o konzorciju »Ekipa« (sestavljenka iz prvih črk vseh navedenih podjetij). Gre za 126 milijonov dolarjev vreden elektroenergetski projekt, pri katerem žele sodelovati tudi tuje družbe. Navedene organizacije so sklenile, da ne bodo podvajale zmogljivosti ali se posamično povezovale s tujimi partnerji. Posamezne posle si bodo med seboj enakopravno delile, pri čemer so se že dogovorile za tehnično specializacijo. Na ta način si bodo prihranile lepe zneske dolarjev na temelju medsebojnega sodelovanja.

V prilogi Dogovora o temeljih družbenega plana Slovenije za obdobje 1981—1985 je v spisku naložb, pomembnejših za povečanje izvoza na konvertibilno področje, najti tudi Iskro-Telematiko in 2000. Načrt predvideva gradnjo dveh objektov in sicer na Laborah v izmeri 10.106 kv. m, v katerih so všteti proizvodni in skladiščni prostori, komunikacije, garderobe in sanitarije, družbena prehrana, servisni prostori in zaklonišče, v Ljubljani za Montažno servisno organizacijo Iskre v Stegnah pa v izmeri 2.738 kv.m.

V Telematiki računajo, da bodo 80 % materiala za novo proizvodnjo dobili na domačem tržišču. Nova investicija bo zahtevala le 90 dodatnih delavcev, od teh 66 v Kranju in 24 v Ljubljani. Celotna investicija bo stala za oba obrata v Stegnah in Kranju tri milijarde in pol dinarjev. Denar bo Telematika dobila delno iz združenih sredstev sozda, iz kreditnih pogodb z domačimi dobavitelji in ljubljanske banke. Začetek gradnje nove proizvodne hale je predviden v drugem polletju leta 1984, gradnja pa naj bi bila zaključena oktobra 1985. Februarja 1986 bi morala biti investicija zaključena, medtem ko naj bi aprila 1987 šele stekla poskusna proizvodnja v novih prostorih. Glas, Kranj.

Zbral in uredil Marjan Kralj